

SAZKEDİSİ

ŞİİRLİ KÜLTÜR DERGİSİ

Sayı 42

Ahmet Furkan Özcan
Ahmet Yılmaz Tuncer
Bedriye Korkankorkmaz
Bircan Çelik
Büşra Künteci Günay
Canan Örs
Demet Duyuler
Dilek Bayram
Emily Dickinson
Emin Türker
Emre Gürkan Kanmaz
Engin Kükrer
Gülsüm Işıldar
Gültekin Tezcan
Hale Ünsal Karlitepe
Hasan Çelikkol
Hasan İldız
Hüseyin Duygu
Hüseyin Peker
İsa İnan
Kemal Bayrakçı
M. Güner Demiray
M. Özgür Mutlu
Melih Elhan
Misal Adnan Yıldız
Nadir Göktürk
Niels Hav
Ozan Çaylak
Özge Ç. Denizci
Ramazan Teknikel
Sabiha Hancı
Selçuk Arslan
Sencer Başat
Serkan Doğan
Sevgi Erol Oçal
Şahin Çınar
Ümit Yıldırım

Defterinin usu kar süsleri / çocuk mermisi / diye bir mermi yok ki! Üstüm başım mermi,
çocukların göz bebeklerinden düşen kan ve gözyaşı. Oysa on birinci doğum günümü
kutlayacaktım, adımın CazKedisi olması engelledi bunu. Olmadı yine, bir daha seslendi
savaş
cadıları, elde var ölüm.

DESENLERİ VE RENKLERİYLE İBRAHİM ÇİFTÇİOĞLU

SENCER BAŞAT

Hapishane duvarlarının sessiz çığlıklarını iyi bilen Ressam İbrahim Çiftçioğlu'nu eski bir hapishanenin duvarının dibinden yolcu ettik. Duvarın arkasında artık adı "Demokrasi Evi" olan Datça'nın Kültür Merkezi'nde bağışladığı binlerce kitabı onun anısına saygıyla raflarda sıralanıyordu.

DESENLERİ VE RENKLERİYLE İBRAHİM ÇİFTÇİOĞLU SENCER BAŞAT

Ressam, öğretim görevlisi, eğitimci, yönetici, yazar ve aktivist **İbrahim Çiftçioğlu** renkli bir kişiliğe sahipti. Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğretmenlikten üniversitede öğretim görevliliğine, (TÖB-DER)'de yöneticiliğinden UNESCO çalışma komisyonlarına kadar geniş bir yelpazede çalışmıştı. *Yayın ve Atölye Gün Işığı* ile *Pentürk Hayırlı Fanzin* isimli dergileri yayımlamıştı. Plastik Sanatlar Eğitimi Öğretim Programı hazırlamıştı. Sanatçı **Veysel Günay**'ın yaşam ve sanatını içeren *Bir Yaprakta Bütün Dünya* kitabını yazmıştı. Birçok kişisel sergi açmıştı.

Datça'nın kültür, sanat ve düşün ortamına çok büyük katkıları olmuştu. Can Yücel Festivali dediğimizde gözleri ışıldardı. Her zaman bir kenarda bir kültür ve sanat projesi hazır dururdu. *Datça Kültür Sanat Dayanışması (DKSD)* **İbrahim Çiftçioğlu** sayesinde nefes almıştı. Can Yücel Festivallerinin ana damarı ondan akardı. Sanatın bütün dallarında, kütüphanede ve evinde yaptığı sohbetlerde, kültürel özverisini esirgmeden üretmeye devam ederdi. Siyasi duruşunu ve mücadelesini tarihsel ve toplumsal anlamda her platformda sürdürmenin yollarını arardı.

Sanatçığı şöyle anlatırdı:

“Bence sanatçı, çağına, ülkesine, insanlarına ve onların sorunlarına yabancı kalmamalıdır. Çünkü insani olan hiçbir şey bana yabancı değildir. Önemli olan bir sanatçının her anlamda kendini, insanlarını, kültürünü ve çağını düşünen bir beyin ve duyarlı bir yürekle irdelemesidir. Sanat benim için hayatı ve toplumu kavramanın, yeniden biçimlendirmenin bir yoludur. Sanat benim için bir eylem biçimidir..... Kaygılarım var. Yaptıklarım değil, yapacaklarım beni heyecanlandırıyor. Kıpır kıpırım. Benim sanatım, yaşamımın ya da yaşamınızın silinerek yeniden yazılmasıdır. Yarına aitim!”

İnsani kimliğini, sanatçı kimliğini ve politik kimliğini mücadelede bütünleştirebilen sayılı insanlardandı. Sanatçının tanıklığına önem verirdi ve sanatçının üretimleri üzerinden deneyimleme öngörülerinde bulunurdu. Onun adına başlattığımız bir sözlü tarih çalışması yarıda kalmıştı. Görsel, yazılı, sözlü materyaller oluşturarak onun yaşamı boyunca yapmış olduğu eserlerinin arka planına bakmayı amaçlamıştık. Onun “yarına aitim” ifadesini yarına taşımaya niyetliydik, tamamlamadık.

DESENLERİ VE RENKLERİYLE İBRAHİM ÇİFTÇİOĞLU SENCER BAŞAT

Datça, kapatılan eski cezaevini dönüştürerek yeni bir kültür ve sanat merkezine kavuşmuştu. Datça'daki eski hapishaneden bir kültür ve sanat merkezine yapılan yolculukta onun büyük katkısı olmuştu. 21 Ekim 2021'de 100 Yıllık Cezaevi'nin dönüşüm projesinde pek çok açılış bir arada yapılmıştı. **İbrahim Çiftçioğlu**'na ait 4 bin kitabı barındıran *Demokrasi Evi*'nde ve Demokrasi Sergi Meydanı'nda yapılan anmasıyla ustayı 19 Mart 2026 tarihinde uğurladık.

Demokrasi Evi'nin önündeki yerelde *Kavakdibi* denen (çınarın) yanındaki ahşap sıralarda yaptığımız sohbetleri hatırladım. Çaylarımızı yudumlarken anılarını kendi dilinden bir nehir söyleşi tadında dinlediğimiz zamanlar geldi aklıma. Kitaplardan okuduğumuz bazı anıların onun dilinde yeniden canlandığı günleri andım. Kavakdibi'ndeki bir sohbetimizde bana; *“Yaşamda ne kadar gereksiz şeye ne kadar gereksiz zaman harcamışım!”* dediğinde, içerideki bağışladığı kitapları göstermiştim ona. İçeride sıralanan ve onun 1960'lardan bugüne kadar biriktirdiği zengin kitaplığına baktığımda *“Hâlâ ne kadar çok kitap okuması gerektiğinden...”* dem vurduğu saatler geldi gözümün önüne.

Kızı Ekin Çiftçioğlu'nun anma töreninde söylediği gibi *“Toprağı incinmesin”*.
Ustaya saygıyla...

Makemake

İSA İNAN

canın sende yuva bulduğu
güneşin doğduğu akşam
yarasalar iner avluya

ışığın alnından geçiş yapar
isimsiz bir gölge
Polonez yerli halkının
doğurganlık Tanrısı
Makemake
içindeki evrenden
düşer yere

bir isyan gününde
gidilir ölüme
gerçeği söze yazar Tanrı
senin dilinde
cehennem gözcüleri yanar
bir başka öyküde.

Kan ve Katran

BİRCAN ÇELİK

nicedir yorgunuz
günahları tutup elinden gezdirmeli, çayırların
esmer saçlarından varmalı bize
demlemeli serinliğinde arsız ormanı
saymalı, sorup sorgulamalı sevapları
kışkırtmalı mavi güneşi sakıncalı sokağı
sis ırmaklarıyla coşturmalı insan
bakışlarında durmalı ay yağmurlarının
dinlemeli eski alevlerin efsunlu öyküsünü

yorgunuz s e v g i l i m
geçip gitmeliyiz sütle çizilen yüzümüzden
bırakmalıyız rüzgârın gül kirpiklerine biz ki
öpücük ağzından vurduk altın zamanları
vurduk ateşli dalgaları kederli denizin cüzamlı gecesinde
yorulduk taşlar kadar yoruldu pembe cenin

su, nicedir yalnız yıkıyor esmer nehirde
duy: duy suyun üzgün sesini

evimizin kuşlarını, kırmızı kuşları
kül kanatların acısını gör
hatırla mavi şemsiyeyi çöl yüzünü de sakınma
bak kahvenin gece gözlerine sus, sessiz bağır, bağır!
istanbul kadar küfür
kan ve katran içtik biz

DEĞİNMELEK

RAMAZAN TEKNİKEL

Cemal Süreya, 1977'de Papirüs'ü yeniden çıkarmak için önceden 1000 abonenin olmasını garanti etmek ister, bu gerçekleşmeyince dergicilikteki ustalığını üç yıl sonra ilk sayısı 2. baskı yapan *Türkiye Yazıları*'nın ilk sayısının genel yayın yönetmenliğini üstlenerek gösterir. Lakin önce sen gel çıkar diyenler dergideki işine karışınca “*benden bu kadar beyler, hadi bana eyvallah*” (bu mealde) deyip ayrılır. İyi ama hiç dergiciliğin duayeninin işine karışılır mı?

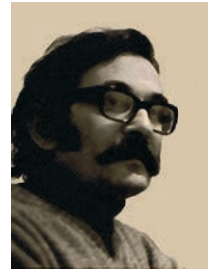

Şiirimizde 40 Kuşağı'ndan, Garipçilerden, İkinci Yeni'den bugün toplam kaç şairin adı biliniyor? Diyelim 15-20 şair. Son elli yılın yüzlerce şairinden ileride kimler kalacak doğrusu merak konusu...

İlk kez 1968'de yayımlanan ve satış rekorları kıran *Tanrıların Arabaları* kitabı ile milyonları uzaylıların varlığına inandıran İsviçreli yazar **Erich von Däniken**, 90 yaşında hayatını kaybetmiş.

Sağlığında şiirlerini kitaplaştırmayıp dergi sayfalarında dağınık bırakan şairler için arkasından söylenen ya da yazılan “*Şiirlerini dergilerde dağınık bıraktı*” ibaresi bana oldukça büyülü geliyor, tıpkı o güzelim *Soyut* dergisini çıkaran **Halil İbrahim Bahar**'ın sağlığında kitap çıkarmayıp şiirlerini dergilerde dağınık bıraktığı gibi...

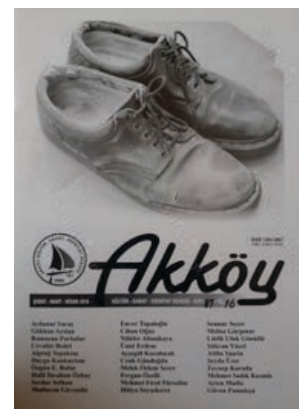
Bir kısmı dergilerde yayımlanan *Konur Sokak Notları*'ni kitaplaştırmayı düşünüyordum, zira kitaplaştırma konusunda Ankara'daki şair-yazar arkadaşlar da ısrarcıydı. Ancak bu iş benden çok daha uzun yıllar Ankara'da yaşamış şair-yazarlara düşer diye düşünerek kitaplaştırmaktan vazgeçtim

Bugüne değin (1975- 2023) yazmış olduğum 94 şiiri eđer yazabilirsem 100'e tamamlamayı dűřunuyorum. Bu şiirlerin 12'si daha sonra izerinde hiç değişiklik yapılmayan, ilk yazıldığı gibi olan şiirler, Bana g2re daha doğal, daha organik ve defosuz olarak g2rd2đ2đm bu 12 şiiri hep kendime daha bir yakın hisseder ve daha çok benimserim.

Gaziantep'te şiirsever bir arkadaş oturuğu mahalledeki kahveye girip ierdekilere, "arkadaşlar haftada bir şiir saati d2zenleyelim" deyince, ierlerinden biri oyundan kafasını kaldırap karşılık verir: "şiir de ne lan!"

Bazen arkadaşlarım paylaşımlarımda 70'li, 80'li yıllardaki edebiyat dergilerinden hep 2vg2yle s2z ettiğimi, o yıllara takılıp kaldığımı s2yl2yorlar, elbette doğru s2yl2yorlar; ama ne yapayım, o yıllardaki dergilerden aldığım o tanımlara sığmayan heyecanı- coşkuyu şimdilerde alamıyorum, geri belki de yaş gereği b2yle...

Yeni yılla birlikte *Sincan İstasyonu* edebiyat dergisi ve *Edebiyat N2beti* dergisi yayımlarını sonlandırırken, *Akk2y* dergisi yayımına yeniden başlayacağını duyurdu.

Tanışık Zaman Eki“Tıkanbaç”

BÜŞRA KÜNTECİ GÜNAY

Eskiye yazılmış ikinci derece sözlük
Döngüsel açılıma ritmik gün
Anlam vermek anlamak çabası
Eskiye yazılmış bütüncül teklif
Kurgusal tokluğuma mizansen dün
Güç almak güçlenmek kuvvetleşmesi
Eskiye yazılmış görevsel duruş
Zamansal doyunluğa tanışıklık eki
Söyleseler kolay kurulacak dizeler
Şair hastalık tanısı tıkanbaç
Eskiye yazılmış çok eskiye
Kaçıp giden bunca harfin sorumlusu o
Saklanbaç

GİDİYORUZ İŞTE

HASAN İLDİZ

Gidiyoruz işte
Gül de kalıyor arkamızda gülücük de
Nasıl dayanıyorsa dağ
Ağaçlar nasıl bir sabır içindeyse
Siz de öyle kalın
Taşın da bir acısı olduğuna inanın

Gidiyoruz işte
Herkes kendi denizinde yitik
Her şeyler birer birer kayboluyor geride
Bu çırpınan hengamede
Düşlerini boğuyor insan
Gül de soluyor gülüşün de...

Bizim olan bir tek isim
Gerisi su gibi, toprak gibi bir cisim
Gidiyoruz iste
Biraz kağıtta yazı
Biraz duvarda resim.

Yarım bir hikayemiz vardı
Onu da sizlere bırakıyoruz.
At sürüp geldik
At sürüp gidiyoruz işte
Ayın, güneşin ve aşkın
Ateşi içimizde...

ZAMAN EN İYİ YAZARDIR HER ZAMAN MÜKEMMEL SONU YAZAR (CHARLIE CHAPLIN)

EMİNE TÜRKER

Atlı bir arabanın içinden Charlie leylak dallarına uzanmaya çalışıyor. Siyah kıvrıkcık saçlarını okşuyor annesi, ağabeyi Sydney de var yanında. Kennington sokağı neşeli bugün. Laternadan müzik sesleri geliyor, bir maymun zıplıyor üzerinden. Üçü birden gülüyorlar.

CHARLIE CHAPLIN

EMİNE TÜRKER

Atlı bir arabanın içinden Charlie leylak dallarına uzanmaya çalışıyor. Siyah kıvrıkcık saçlarını okşuyor annesi, ağabeyi Sydney de var yanında. Kennington sokağı neşeli bugün. Laternadan müzik sesleri geliyor, bir maymun zıplıyor üzerinden. Üçü birden gülüyorlar.

Zaman zor geçecek yıllara gebe. Londra sokaklarında yoksulluk ve zenginlik yan yana... Annesi Charlie'ye babasının uzaklara gittiğini söylüyor. Charlie, onu hatırlamaya çalışıyor, kadife koltuklarla kaplı müzik salonunda... Bir vodvil oyunununda babası şarkı söylüyor.

Bin sekiz yüzlü yılların sonu, İngiltere müzikholler, tiyatrolarla dolu. Neler yok ki içinde; ateş yiyen göstericiler, ipte yürüyenler, oyuncular... Annesi Hannah da dansları, şarkılarıyla müzikhollerden birinde. Bir gece her şey değişiyor. Müzikholde sözünü esirgemeyen gençler var. Annesini çağırıyorlar, sahne adıyla Lily... Sesi kısık annesinin; çıkmıyor. Yuhalıyorlar onu, ıslık sesleri dinmiyor. Gözyaşlarıyla geri dönüyor. Sahne amirinin gözü Charlie'de, şarkıları ezberlediğini biliyor. Elinden tutup sahneye getiriyor. Charlie şarkısını söylerken annesini taklit ediyor. Çok gülüyorlar ona, durmadan para atıyorlar. Şarkıyı yarıda kesiyor; yere saçılan paraları topluyor. Annesinin avucuna bırakıyor telaşla. Sonra devam ediyor şarkıya. Sahneden inmek istemiyor.

Yaşamlarının değişmeye başlayacağı günler çok yakın... Önce evleri değişiyor. Odalar küçülüyor. Annesinin dikiş makinesinin sesi gecenin ayazına karışırken sabah oluyor. Yine de güzel şeyler var. Annesi pencere kenarında; yoldan geçenleri taklit ediyor. Kahkahalar yoksul odalarını dolduruyor. Eski sahne kostümleriyle Hannah... Başında bir peruk, yoruluncaya kadar dans ediyor. Sydney gazete satıyor o günlerde. Ayağında annesinin ayakkabıları var. Topuğunu kestirmiş yürüyebilmek için. Yürürken yolda bir cüzdan buluyor. Bir hediye gibi, adres yok içinde. İlk defa hep birlikte denize gidiyorlar. İnci gibi parlayan kum taneleri, kayıklar; Charlie'nin belleğinde hep duracak bir güzellik bırakıyor.

Aylar geçiyor. Dikiş makinesinin kirasını çıkarmak çok zor, satılmayan düzgün eşya kalmıyor evde. Hannah, dayanılmaz baş ağrıları içinde; karanlıkta, gözlerinde çay yaprakları. Çaresizler, yoksullar evinde alıyorlar soluğu. Hannah kadınlar koğuşunda. Bir haftada yaşlanmış gözüküyor. Üzerinde yoksullar evinin kıyafetleri var. El işinden kazandığı bir iki peniyle aldığı şekerleri uzatıyor oğullarına. Kazınmış başlarını okşarken hüznü. Üç hafta sonra yetim ve yoksul çocukların gittiği bir okuldalar. Charlie havuz kenarında ağabeyini görüyor. "Annem geri gelecek", diyor. Görüşmek yasak. Bir gün annesi çocuklarını görmek için geldiğinde ev tuttuğunu söylüyor çalışanlara. Akşama geri getirecek çocuklarını oysa.

O gün Kennington parkındalar. Sydney'in yaptığı kâğıttan top parkın içinde dönüp duruyor. Koca bir mutluluk yuvarlanıyor çimlerin üzerinde.

CHARLIE CHAPLIN EMİNE TÜRKER

Uzun gelecek bir yıl geçiyor okulda. Adını yazabiliyor artık **Charlie Chaplin**. Ona benziyor adı, tıpkı ona benziyor. “*Chaplin, bu sözcük beni büyülemişti. Ve bu sözcüğün bana benzediğini düşünüyordum.*”*

Ağabeyi mutfakta çalışıyor. Onun gizlice verdiği tereyağlı ekmekler ödül gibi geliyor, paylaşıyor başka çocuklarla. Jimnastik salonunda verilen cezalar ise kâbus gibi. Megafondan duyduğu o sesle irkiliyor. Ayakyolunda yangın çıkarmakla suçlanıyor, haberi yok oysa. Haykırışını duyuyor Sydney. Revirde gördüğünde şefkatle ellerini tutuyor.

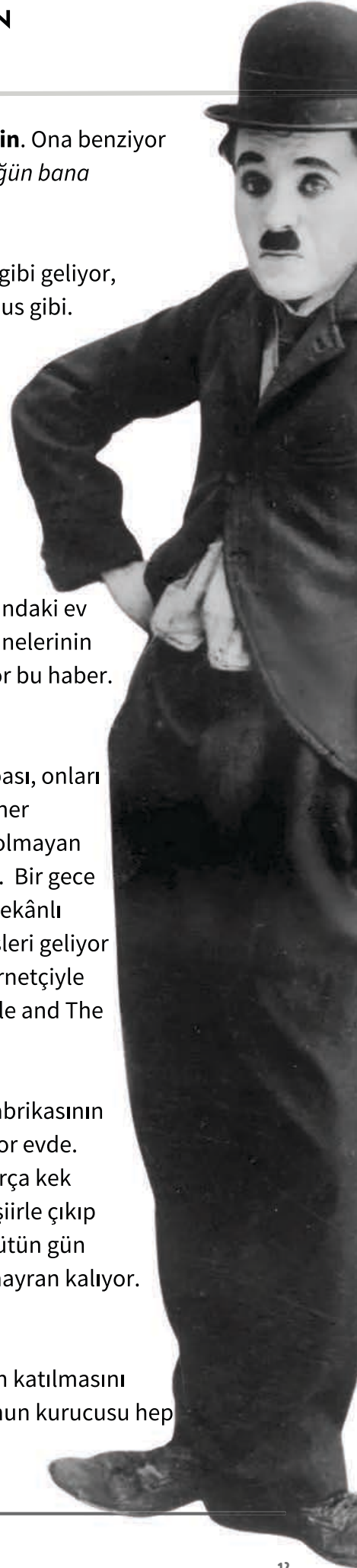
Annesi, saçkıran hastalığının salgın olduğu günlerde çıkıp geliyor. Tentürdiyot sürülmüş kafasında bir mendil var Charlie'nin, üstü başı çok kirli. Seniçok seviyorum diyor annesi. Bir anda unutup her şeyi.

Birlikte olacakları günleri konuşuyorlar; oysa Kennnigton parkının arkasındaki ev yine yalnız. Bir süre sonra başka bir okula gönderiliyorlar. İki hemşire, annelerinin akıl hastanesinde olduğunu söylüyor. Okulun kasvetli havasıyla birleşiyor bu haber. Yolculuk var yakında.

Babasının evine doğru ekmek kamyonunun üzerinde yola çıkıyorlar. Babası, onları sıcak karşılarsa da evde onunla yaşayan bir kadın var. Charlie, babasının her hareketini dikkatle izliyor. Kalem tutar gibi bıçak tutuşunu... Evde eksik olmayan alkol, dışarıda da rahat bırakmıyor babasını. Gittikçe daha az geliyor eve. Bir gece Charlie'ye evin kapısı açılmayınca kendini arka sokaklarda buluyor. Camekânlı dükkânların içinde çanak çömlek yapanlar var, onlara bakıyor. Müzik sesleri geliyor kulağına her yerden. Birisi var ki hepsinden farklı... Kör bir orgcu, bir klarnetçiyle birlikte çalışıyor. Ezgiler bütün ruhuna işliyor Charlie'nin, “The Honeysuckle and The Bee”... Güzel günler düşünüyor.

Yenilmeyecek kadar güçlü annesi. Yeniden üçü bir araya geliyor. Turşu fabrikasının arkasında bir ev tutuluyor. Dikiş makinesinin tıkırtıları duyulmaya başlıyor evde. Bütün zorluklara rağmen, annesi onlar için masanın üzerinde hep bir parça kek bulunduruyor. Hannah, bir gün gazetenin vitrininde gördüğü komik bir şiiirle çıkıp geliyor. Küçük oğlunun yeteneğini keşfediyor. Charlie şiiiri çok seviyor. Bütün gün okuyup, ezberliyor. Ertesi gün okulda öyle canlı okuyor ki öğretmenleri hayran kalıyor. Onu sınıf sınıf gezdirip tekrar okutuyorlar.

Sevinçli bir gün... Babası “Sekiz Lancashire Çocuğu” oyununa Charlie'nin katılmasını sağlıyor. Tahta ayakkabılarıyla dans eden çocuklar çok seviliyorlar. Oyunun kurucusu hep gülümsemelerini istiyor. Yorgun ayaklarıyla daima gülümsüyor Charlie.

CHARLIE CHAPLIN

EMİNE TÜRKER

Turnelerde farklı kasabalar, birer haftalık okul günleri... Geçtiği yerlerde gördükleri belleğinde birikiyor. Havuza dönüşen daire şeklinde sahne; yüzlerce genç kız su balesi yapıyor.

Evde gittikçe daha az pişen yemekler, gaz lambasının ışığında yetişecek dikişler, tükenmeyen umutlar var. Babasının içki içmek için gittiği yerlerden birine dikkatle bakıyor Charlie. Babası görüyor, yanına çağırıyor. İlk defa sarılıp öpüyor oğlunu.

Babasının sevenlerinin düzenlediği bir geceler. *“Gecenin şeref konuğu olan babam soluk almada ve konuşmada güçlük çekiyordu. Sahnenin hemen yanında durmuş onu izlerken yakında ölecek biri olduğunu fark etmemiştim.”**

Babası otuz yedi yaşında onlara veda ederken, ona verecek bir çiçeği yok. En değerli mendilini bırakıyor tabutunun üzerine. O gün hastaneden babasının portakal süslü terlikleri geliyor. Annesi üzerindeki süsü sökerken, yere yarım İngiliz altını düşüyor. Babası, son bir kez daha şaşırtıyor.

Elinde nergis çiçekleri, koluna bağladığı siyah bir kumaşla Charlie yasta... Çalışmak zorunda üstelik; eve para getirmek zorunda. Annesi, meyhaneleri, arka sokaklarda dolaşmasını istemiyor. Geçici işler buluyor önce: bir bakkal dükkânında çıraklık, matbaada kendinden büyük bir iş, bir doktor yanında koşturmaca. Doktorun evinde, çatı katında bulunduğu gaydayı üfleme çalışırken görülünce, o işinden de oluyor.

Sydney ise Afrika'ya giden bir gemide borazancı olarak iş buluyor. Eve ilk dönüşü muhteşem, dondurma, pasta ne varsa yiyebiliyorlar. Bir süre paraları var. Çok sürmüyor mutlu günler, Sydney yine gemide. Bu defa haber bile yok ondan. Hannah içine kapanıyor. Bir gün Charlie eve dönerken, bir çocuk annen çıldırdı diyor. Çocuklara, doğum günü hediyeniz bu diye dağıttığı kömür kırıklarından kararmış elleri. Pencere kenarında Sydney'i sayıklıyor. Uzun sürecek hastane günleri başlıyor.

Charlie çok yalnız, yardım ettiği oduncular karnını doyuruyor. Bir gün tiyatro ajansının önünden geçerken heyecanlanıyor. *“Bana uygun rolünüz var mı”* diyor. İsmi yazıyorlar. O günlerde Sydney geri dönüyor. Hastalandığını, uzun süre bir hastanede yattığını anlatıyor. Annesine gidiyorlar birlikte. Bir ay sonra ajanstan gelen kartla heyecanı dorukta, *“Sherlock Holmes”* oyununda bir rol için çağırıyorlar.

Ağabeyinin yeni aldığı kıyafetler var üstünde. Rolüne birlikte çalışıyorlar. O büyüdü dünyaya iki ayrı rolle adım atıyor. Daha o günlerde Times'da onunla ilgili bir haber çıkıyor. *“Çok yakın bir gelecekte onun bir yıldız gibi parlayacağından eminim...”*

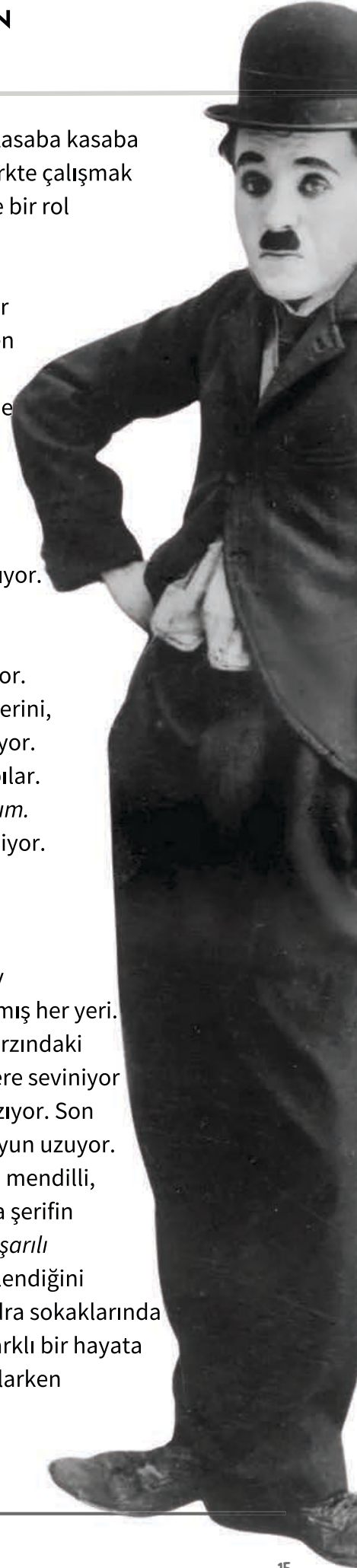
CHARLIE CHAPLIN EMİNE TÜRKER

Turneler, kardeş sevgisinden bahseden mektuplar alıyor ağabeyinden. Kasaba kasaba dolaşırken kaldığı bir evde yatağının altında sakladığı tavşanı bile var. Sirkte çalışmak isteyen o ucube adamı görünce biraz şaşırıyor. Çok geçmeden Sydney de bir rol alıyor bu kumpanyada. Annesi yeniden iyileşiyor.

Annesi, berber dükkânının üstünde bir ev tutuyor, çiçekli perdeler dikeyor pencerelerine. Çocuklarını bekliyor orada. Sokaklarda bilinçsiz dolaşırken buluyorlar bir gün yine onu. Hastane odaları şarkılarıyla çınlıyor kimi zaman, uzun süre devam edecek olan bu hastalıklı sahnede. Charlie turne bitiminde yeni işler buluyor. Yeni roller, kimi zaman düş kırıklıkları yaşıyor. O günlerde ağabeyinin **Fred Karno**'nun tiyatro topluluğunda yıldızı parlıyor. Charlie de bir rol alsın diye çabılıyor. Bir gün denemeye karar veriyorlar. Redingotu, şapkası, bastonuyla kahkahalar yaratıyor Charlie. Sözleşme imzaladığında bir köprünün üzerinde mutluluktan ağlıyor. Yeni bir ev kiralityorlar Sydney ile hem de piyanolu.

Hayat tiyatronun içinde akıp giderken, Paris bütün ışıklarıyla onu çağırıyor. Görkemli salonlarının, devasa avizelerin ışıltısında gezinen Hint prenseslerini, çevirmenleri, gösterişli kıyafetleriyle içkisini yudumlayan insanları gözlüyor. Toplulukla yeni bir sözleşme imzaladığında yeni bir dünyaya açılıyor kapılar. Sydney'e bir not bırakıyor. *"Amerika'ya gidiyorum, sana mektup yazacağım. Sevgiler, Charlie."** Gemi hareket ettiğinde yatağının altında fareler geziniyor. Umuda açılan bu kapıdaki insanları gözlüyor bu göç yolunda.

New York, büyük binaların arasında insanların hayatları daha katı, kayboluverecekmiş hissini duyduğu yerler soğuk geliyor. Oysa Broadway bambaşka... Parlak neon ışıkları, gösteri dünyasının canlı renkleri kaplamış her yeri. Günlük konuşulan dil bile farklı. Tiyatro topluluğunun İngiliz komedisi tarzındaki oyunları Amerikan seyircisinde aynı ilgiyi yaratmasa da okuduğu haberlere seviniyor Charlie. *"Hiç olmazsa bir tane gerçek anlamda bir komedyen var"* diye yazıyor. Son oyunlarında İngiliz asıllı seyirciler kahkahadan kırılınca yeni bir teklifle oyun uzuyor. Kovboy kenti görünümlü yerlerden geçiyor. Maden kasabalarında boynu mendilli, çizmeli, kovboy şapkalı insanlar dolaşiyor. Hapisten kaçan bir mahkûmla şerifin kovalamacasına rastlıyor. Falcı bir kadın avcunu açıp *"Bir gün sen çok başarılı olacaksın"* diyor, *"buraya geri döneceksin"*. Geri dönmeden Sydney'in evlendiğini öğreniyor. Annesini görmeye gidiyorlar. Özel bir kliniğe yatırıyorlar. Londra sokaklarında gezerken cebindeki parayı yoksullara dağıtıyor. Henüz yabancı olduğu farklı bir hayata çağrılıyor oradan. Tagg adasında patronun teknesinde kahvesini yudumlarken çocukluğunda denizi ilk defa gördüğü o tatil gününü düşünüyor.

CHARLIE CHAPLIN

EMİNE TÜRKER

İkinci sınıf bir gemide tekrar Amerika yolcusu oluyor. Oyundan arta kalan zamanlarda, eski kitaplar satan dükkânlarda, hayatına yön verecek sayfaları keşfediyor. İlk defa bir operaya gidiyor. Almanca bilmediği halde etkilendiği bir sahnede etrafına aldırmandan ağlıyor.

Bir gün tiyatroya gelen bir telgraf hayatının akışı değiştiriyor. Film şirketinin yönetmenlerinden biri onu sahnede izlerken beğenip, çağırıyor. Sözleşmesi bittiğinde tiyatro topluluğundaki arkadaşlarına veda ederek, büyüüne kapılacağı o yoldan içeri giriyor **Charlie Chaplin**. Genç buluyorlar onu.

“Makyajla pek ala yaşlı görünebilirim” diyor. İlk filmi “Making A Living” sonrasında bir karakter yaratıyor. Torba gibi bol bir pantolon, dar gelen bir ceket, ayağında büyük ayakkabılar, elinden bırakmayacağı bastonu ve onu biraz daha yaşlı gösterecek bir bıyık kondurunca, dünyayı fethedecek Şarlo doğuyor.

*“Bu adamın birçok yönü var. Sırasında derbeder ve serseri, sırasında gerçek bir centilmen, bir şair, bir hayalci ve maceracı, büyük bir aşk yaşayacağı inancını hiç yitirmeyen yalnız biri ama bununla birlikte yerde gördüğü bir sigara izmaritini çekinmeden alabiliyor ya da bir çocuğun elindeki şekerini kapabiliyor.”**

Onlarca film çekiyor ilk yıllarında, Sydney yanında en büyük yardımcı. Film şirketleriyle anlaşmalar yapıyor. Canlandırdığı karakterlerin oyuncakları var dükkânlarda. İlk defa bir oyuncu Time dergisine kapak oluyor. Deste deste mektuplar geliyor hayranlarından. Charlie'nin trenle yolculuk yaparken, geçeceği durakları öğreniyorlar. Her istasyonda ayrı bir kalabalık var, son durak daha da kalabalık, erken indiriyorlar onu.

İndiği yerlerde kamp ateşi yanarken, dünyanın başka yerlerine başka ateşler düşüyor. Şarlo Asker, savaşan askerler için bir film yapıyor. Savaş bitti dediklerinde çıldırmış gibi sevinen insanlar henüz bilmiyorlar dünyanın başka türlü yüzünü. Yollar güvenliken, bir gemiyle; bir dostu annesini getiriyor ona. Kendisine yakın bahçeli bir evde artık Hannah. Hayatının yedi yılı hep özlemle beklediği oğullarıyla geçiriyor. Piknik yapıyorlar, arabayla geziyorlar... Dondurma uzatıyor Hannah yoldan geçen çocuklara, akli epeyce berrak. Bazen, onu kömürlü elleriyle pencere kenarında bulduğu zamanlara geri dönüyor Charlie, içini acıtan bir yere dokunuyor.

İlk aşkı dansçı kızın öldüğünü İngiltere'ye giderken yolda öğreniyor. “Chaplin zaferden dönen bir hükümdar gibi geri geliyor” diye yazıyor gazeteler. Çocukluğunun geçtiği yerlerde dolaşiyor, oduncuları arıyor gözleri, annesinin aklını yitirdiği o çatı katına karşıdan bakıyor. Babasıyla yaşadığı evin önüne kadar geliyor. Westminster köprüsü yine eskisi kadar güzel. Çiçekçi kızlar var yine etrafta ama gül kokmuyor Kennington Sokağı... Tahta ayakkabılarla dans ettiği arkadaşlarını arıyor.

CHARLIE CHAPLIN EMİNE TÜRKER

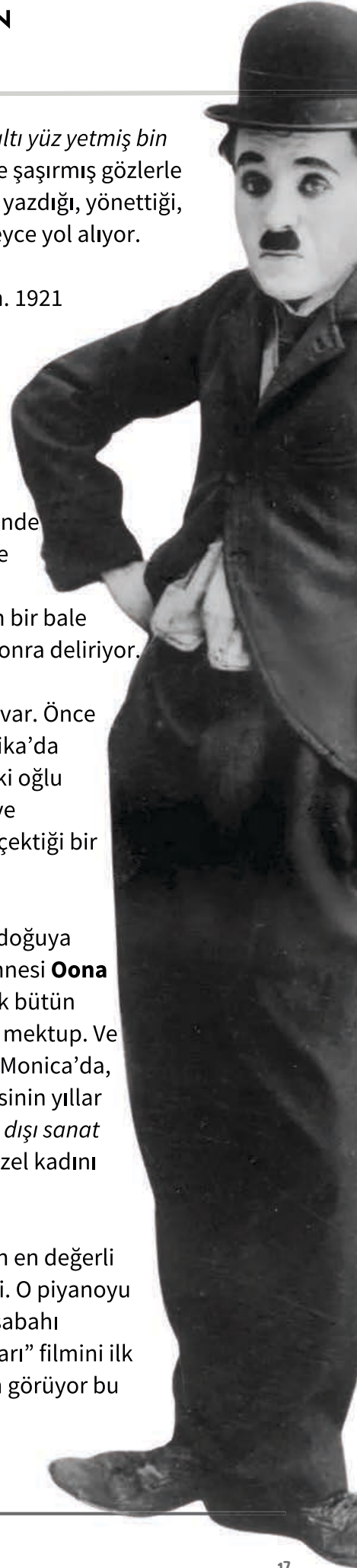
Times binasının üzerinde elektrikle yazılan bir haber var. “*Chaplin yılda altı yüz yetmiş bin dolar karşılığında Mutaalla ile kontrat imzaladı*”. Bu adam ben miyim diye şaşırılmış gözlerle bakıyor. Birkaç oyuncu arkadaşıyla kendi film şirketini kuruncaya kadar, yazdığı, yönettiği, oynadığı, müziklerini hazırladığı, uzun karelerde paytak yürüyüşüyle epeyce yol alıyor.

Dansının güzelliğine hayran kaldığı bir küçük çocukla karşılaşiyor bir gün. 1921 yılında “The Kid” filmiyle bütün dünya tanıyor. Belki de bir parça kendi çocukluğunu sığdırıyor filmin içine. Bir zamanlar geçtiği maden kasabaları, yaratıcı zihniyle “Altına Hücum” filmine dönüşüyor. Bir kulübenin içinde mahsur kaldıkları için, bir ayakkabıyı pişirerek yedikleri o komik sahne hiç unutulmuyor. Meyan kökünden yapılan ayakkabı sahnesi defalarca çekilince zehirleniyor. 1928 yılında “Sirk” adlı filmi çekerken bir ipin üzerinde hayata meydan okuyor. Gösteri dünyasının içinde büyük bir rekabet var o yıllarda. Bir palyaço kalıyor aklında, birkaç saniye gösterisi için tam dört yıl çalışıyor, insanlar ise sıradan bir şeymiş gibi alkışlıyor. Gözden düşünce intihar eden oyuncular var. Charlie Chaplin’in bir bale gösterisinde başını döndüren, hüznün tanrısı gibi dediği bir adam altı ay sonra deliriyor.

İyi ve kötünün iç içe geçtiği zamanlar... Evlenmekte acele ettiği kadınlar var. Önce evliliği bir macera gibi gören Mildred Harris giriyor hayatına. Sonra Meksika’da evlendiği **Lita Grey**. Ağabeyi Sydney ile babası Charles’ın ismini verdiği iki oğlu oluyor. Ayrılmak sürecinde mahkemeler yıpratıyor. Bir keresinde kimseye gözükmemek hiç tanımadığı bir taksi şoförünün evinde sabahlıyor. Yeni çektiği bir filmin iki bin karesini bir otel odasında montajlıyor.

Paulette Goddard’ın güzelliği ayaklarını yerden kesiyor ve onunla uzak doğuya kadar gidiyor. Ama gerçek sevgi sakin topraklarda... Sekiz çocuğunun annesi **Oona O Neill** ile uzun yıllar Alplerin doruklarında sonunda huzuru buluyor. Aşk bütün güzel ve acı duyguları bir arada taşıyan bir şiir oluyor onda; geç gelen bir mektup. Ve şiir için “*Dünyaya yollanmış bir aşk mektubu*”^{**} olduğunu söylüyor. Santa Monica’da, şato görünümüne **Marion Davies**’in evinde sanatçılarla birlikteyken, annesinin yıllar önce İngiltere’den döndüğünde söylediği o sözler geliyor aklına: “*Gerçek dışı sanat dünyasında yaşamaktansa kendin olmak istemez misin?*” 1928 yılında o özel kadını kaybediyor.

Einstein Almanya’dan göçmeden önce evine Charlie’yi davet ediyor. Evin en değerli eşyası, siyah bir piyano duruyor evin orta yerinde. **Einstein**’ı anlatıyor eşi. O piyanoyu çalarken daima düşündüğünü. İzafiyet teorisiyle ilgili ilk fikrini anlattığı sabahı konuşuyorlar. Uzun sürecek bir dostluğun başladığı günler... “Şehir Işıkları” filmi ilk defa bir sinemada birlikte izliyorlar. Filmin sonunda gözyaşlarını silerken görüyor bu bilim insanını.

CHARLIE CHAPLIN

EMİNE TÜRKER

1931 yılında “Şehir Işıkları” filmi İngiltere’de gösterime girerken on sene sonra tekrar bir gemide. Gala yemeğinde “*Okyanusun karşı kıyısında bir yıldız gibi parlayan, tüm dünyanın ilgisini üzerine çeken adam*” diye başlıyor **Winston Churchill** konuşmasına. Çok insan var etrafında... **Bernard Shaw**’ın Thames nehrine bakan odasında şöminenin üzerinde duran kitaplarına bakıyor, **Keynes**’le sohbet ediyor. **Churchill**’i resim yaparken görüyor. Hint giysileri içinde Hindistan’ın bağımsızlığı için savaşıyan **Gandi** ile bir evin penceresinden dışarıdakilere el sallıyor. **Shakespeare**’in geçmişte yaşadığı yoksul evinin önünden geçerken ise epey duygulu, bir gece vakti kibrit yakıyor.

Avrupa yolculuğundan sonra bu defa Japon bandıralı bir gemide karaya çıkıyor. Bali’de başının üzerinde meyve sepetleri taşıyan kızları görüyor. Bir Amazon kadının fener ışığında dansını izliyor. Japonya, geleneksel giysileri ile dolaşan kadınlar, istasyondaki insanlar onun için bekliyorlar. Yüzlerce yıldır var olan döner sahne, çiçekler, sakuralar... Aylar çabuk geçiyor, yeniden evinde. Sessiz sinemanın yıldızları birer birer yok olurken, onu eşsiz kılan yeteneği ikircikli... Sesli filmlere şüpheyle bakıyor. Dünya değişirken yeni bir film var aklında. “Modern Zamanlar” filminin içindeki komik adam konuşuyor. “*Makineleşmeyle geliştirdiğimiz hızın içinde sıkışıp kaldık. Bereket bizi terk etti, bilgimiz bizi alaycı kıldı. Aklımız ise anlaşılmaz ve kaba. Çok düşünüp az hissettik. Teknolojiden çok insanlığa, zekâdan çok nezakete ihtiyacımız yok mu?*”*

İnsanların en çok sevgiye ihtiyacı olduğunu biliyor. Yakın dostu **Douglas Fairbanks** 1939 yılında öldüğünde daha iyi anlıyor. İkinci dünya savaşı eli kulağında... **Hitler**’in kişiliğine bürünerek yapacağı bir filmi hayal ediyor, aynı filmde iki ayrı karakterde **Charlie Chaplin** “Büyük Diktatör”ü oynuyor.

İkinci dünya savaşı sırasında, Rusya’ya yardım yapılması ile ilgili konuşmaları bazıları tarafından olumsuz yorumlanıyor. Charlie, o günlerden sonra istemeden politikanın çıkmazına sokuluyor. Üstelik geçmişte birlikte olduğu bir kadının babalık davası da günlerini sorunlarla dolduruyor. Yine de aklı alışılmadık bir filmde. **Orson Welles**’in önerisiyle yıllar içinde olgunlaşan bir hikâyeye: Fransız katil Mavi Sakal’ın öyküsü... İçindeki bazı konuşmalar kiliseyi rahatsız edince bir süre sonra sinemalardan kalkıyor “Mösyö Verdoux”. Her şeyi değiştirecek yeni bir film daha yapıyor. Hayatı boyunca biriktirdiği tüm ışıkları yakıyor. On iki dakikalık bale müziği için aylarca çalışıyor. Elli kişilik orkestra eşliğinde “Sahne Işıkları”...

Oona O’Neill ile Beverly Hills’de, kırk pencereli evlerinde çocuklarının sesine karışan bir mutluluğun içindeyken, yeni filminin gösterimi için İngiltere’de gidiyorlar. Yola çıktıkları sırada gelen bir telgrafla Amerika’ya girişlerinin yasaklandığını öğreniyorlar. Ülke ülke gezerken film, unutulmaz filmler arasında yerini alıyor. Bir ülke kapılarını kaparken, diğerleri açıyor. Elysee sarayına davet ediliyor. Fransız hükümeti bir nişanla

CHARLIE CHAPLIN EMİNE TÜRKER

ödüllendiriyor. **Aragon, Paul Sartre** ve **Picasso** ile bir araya geliyor. Başkanlardan aldığı mektuplarla onurlandırılıyor.

Yaşamak için İsviçre'yi seçtiklerinde, o eşsiz güzellikteki dağların arasında, elinden tuttuğu sekiz çocuğuyla masal ülkesini buluyor. Yıllar sonra, bir zamanlar yasaklı olduğu ülkeye 1972 yılında kahramanlar gibi giriyor. Akademi töreninde, o güne kadar hiçbir yıldızın alamadığı kadar alkış alıyor; dakikalarca ayakta alkışlanırken ağlıyor. Ünlüler sokağına ayak izini bırakıyor. "Dünya Barış Konseyi" ödülünü alırken gülümsüyor. **Kraliçe Elizabeth**'ten "Sir" unvanını alırken gururlanıyor.

İsviçre'de, Alp dağlarının o masalsi sessizliğinde kanatlanıp giderken, bir yılbaşı gecesi hasretini duyduğu kızı Geraldine'ye dünyanın en güzel mektuplarından birini bırakıyor. Ve hayatının filminin içinden konuşuyor. Daha iyi bir dünya için insanlara son bir dilekte bulunuyor.

Hey! Kimler var orada, siz misiniz benim sevenlerim?

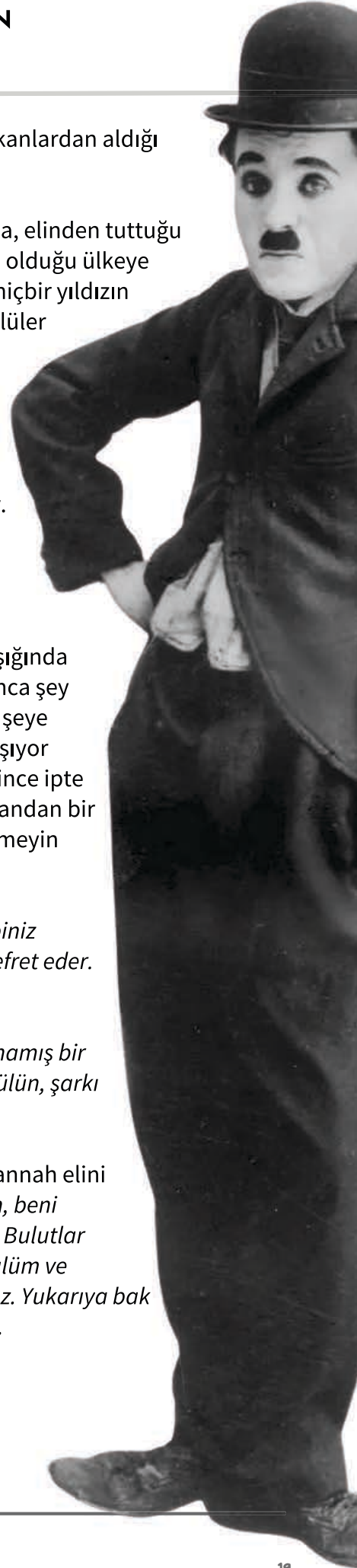
Yanıp sönen yıldızlar göz kırparken bana, bastonumu en parlak yıldızın ışığında çeviriyorum. Ben filmlerin içindeyken dünya kaç kere döndü böyle... Bunca şey değişmişken yine acı çeken insanlar var görüyorum. İyiliğe set çeken her şeye geriye doğru bir tekme savuruyorum. Şimdi sahnedeyim; gözlerim kamaşıyor aydınlıktan. Gün doğuyor yeni baştan, bir sirk in içinde, yaşam denilen o ince iptey yürüyorum. İnsanlığımın yüküyle dengede kalmak için çabalıyorum. Tavandan bir gökyüzü açılıyor. Mavi gözlerimin derinliğinden bulutlara bakıyorum. Eğmeyin başınızı.

*"Sizler birer makine değilsiniz! Sizler hayvan da değilsiniz! İnsansınız. Kalbiniz insanlık sevgisiyle dolup taşıyor. Nefret etmeyin! Yalnızca seilmeyenler nefret eder. Seilmeyenler ve doğaya aykırı olanlar."**

*"Hayat dar alanda trajedi, geniş açıda komedidir. Hayat ön provası yapılmamış bir tiyatro gösterisidir. Bu, alkışı olmayan tiyatrunun perdesi kapanmadan; gülün, şarkı söyleyin, dans edin, âşık olun... Hayatınızın her anını değerlendirin."**

Bir Noel vakti, o bilinmeyen yerde, bulutların arasından sevgili oğluna Hannah elini uzatıyor. Charlie, kendi çektiği bir filmde sahneyi anımsıyor... "Hannah, beni duyabiliyor musun? Her neredeyse, yukarıya bak. Yukarıya bak, Hannah! Bulutlar çekiliyor! Bak, güneş çıktı. Karanlıktan ışığa çıkıyoruz. İnsanların nefret, zulüm ve açgözlüklerinden arınacağı, daha şefkatli yeni bir dünyaya adım atıyoruz. Yukarıya bak Hannah! Artık insan ruhunun kanatları var ve işte nihayet uçmaya başladı. Gökkuşağına doğru uçuyor, umut ışığına doğru. Yukarıya bak, Hannah. Yukarıya bak."*

"*" işaretiyle belirtilen cümleler Charlie Chaplin'in kendi cümleleri

Desen- Misal Adnan Yıldız

Aforizmalar-9 “Çık(ar)mak” Üzerine

SENCER BAŞAT

Ok yaydan çıktuktan sonra sorumluluk kabul etmez.

*Benim matematiğime göre;
Bir'den bir çıkarsa sıfır olmaz, iki olur.
Yani kızım doğurunca torunum olur.*

Gemisini yürüten kaptan toprağa çıkınca kaza yapmış olur.

*Rüyam doğru çıktı:
Falanca gazete fiyatını indirdi.
“Resmi İlan” almaya başlayınca.*

Yumurtadan tavuk değil civciv çıkar.

*“Sabaha çıkmak” ne demektir biliyorum.
“Akşam çikalım” lafı daha güzel.*

*Falanca “dönek” ilk kez evlenecekmiş.
Bahane bu ya, dolar hemen çıktı.*

*Sonunda flaş haber çıktı:
Falanca parti seçimlerde Meclis'e girmeye karar vermiş.*

**"Birlikte çıkıyorlar" diyen magazinci esaslı bir dedikodu malzemesi üretir.
Önce hır çıkar, sonra leke çıkarıcı aranır.**

**Kaçamak karyolasının altından her zaman adam çıkmaz.
Pantolon da çıkar.**

**Beni aldattığını sonradan anladım.
Bağırdığımda sesi çıkıyordu.
Ama bağıracakmış gibi yaptım, yine sesi çıktı.**

Tişörtü nerenden giydiysen orandan çıkarmalısın.

**"Yola çıkacağız ama" dedi, bizim develerden biri.
"Kervanın önünde kim gidecek?"**

**Hayatta "hiçbir şey" olamayanlar, bazı sivil toplum örgütlerinde "bir şey" olur.
Başkanlığa kadar da çıkar.**

**Aforizmalarım kitap olarak yayımlanırsa önce savcının, sonra yargıcın karşısına
çıkırım.**

Ama aklansam da, aklanmasam da televizyona çıkacağım kesin.

yağmur altında masumiyet

BEDRİYE KORKANKORKMAZ

sarhoş zamanlarda insanlar bir araya gelir,
gözlerinden akan yaşlar birbirinin saçına karışır,
yağmur altında adı konmamış bir bebek masumluğudur bu,
her damla, gökyüzünün sessiz itirafıdır,
her adım, kaldırıma düşen bir yıldız gibi titrek.

yoksulluğun yüz yılı çığ gibi iner,
sokaklar gökkuşağı renklerinde değil,
koynunda uyanmadan üşümüştü çocukların çığlıklarıyla dolu,
rüzgar, saçları okşar gibi geçer ama hiçbir sıcaklık bırakmaz.

hangi felaket masumdur ki?
bir kız ekmek için evinden kaçarsa,
bir köle gibi sermaye adamlarının gölgesinde kaybolursa,
zamanın delik delik karnında açları, hastaları, evsizleri görüyorum,
kurumuş bir nehre dönüşüyorum,
vücudum çorak toprak, ellerim çatlamış tarlalar,
yüreğim, güneşsiz bir çölün susuzluğunu taşır.

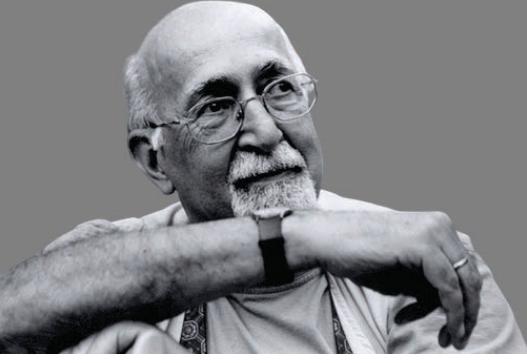
ilk insan olarak yaratılmışım,
karada ve havada, rüzgarla ve toprakla,
elimdeki haritaya bakmayın, ben ben de değilim,
dilim dilin, kalbim de ermiş,
göğsümde kırılğan bir kuş kanadı,
ama yine de gökyüzüne dokunmak istercesine uzanıyor.

yağmurun altında yürürken,
her damla bir zaman parçası,
sokak lambalarının altında gölgeler dans ediyor,
her köşe, yaşamın hem masum hem acı yanını fısıldıyor,
ben, bütün bu çığlıkların, bütün bu suskunlukların içinde
kendimi arıyorum,
belki de hiç bulunmayacak bir kendimi.

her adımda geçmişin gölgesi yapışıyor ayaklarıma,
her nefeste, geleceğin titrek nefesi dudaklarıma geliyor,
ben, hem insan hem toprak,
hem çocuk hem yorgun bir rüya,
yağmurla yıkanırken
kendimi, belki de ilk kez,
tam olarak görüyorum.

POETİKA DEFTERİ

ÜMİT YILDIRIM

KEMAL ÖZER

Yaşama bakışım, dünyayı kavrayışım, onu artık sürekli bir kavga olarak nitelediğimi özetliyor.

“Şiir de bu kavganın bilincini vermekle yükümlü olmalı. İçinde bulunduğumuz durumun, yaşadığımız olayların, düşlediğimiz geleceğin ne olduğunu, nasıl olacağını sezdirmeli, giderek kavratmalı. Bu yüzden güncel olanı yakından izlemeli. Somutlamalı güncel olanı. İnancı, umudu, aydınlığı, yarını, arkadaşlığı, cesareti soyut kavramlardan çıkarıp günlük yaşamımızda yerleri, anlamları olan somut karşılıklarına ulaştırmalı.”

Kumsalda

Kumsalda yürüyenlerin izlerini
dalgalar siliyor arkalarından

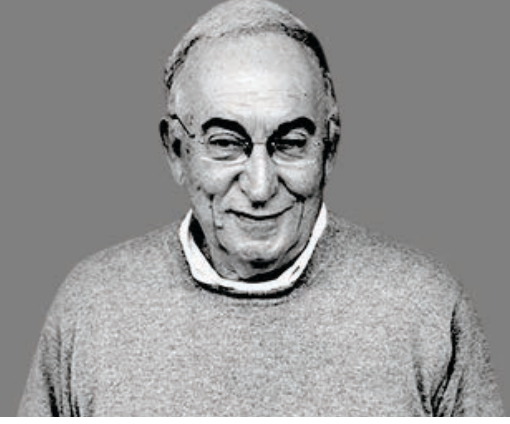
Birbirine seslenen iki kişinin
ne dediğini alıp gidiyor rüzgâr

Yine de yürüyorlar kumsalda
ayakları yeni izler açarak

Sesleniyor yine de birbirine
yeni sözler bularak iki kişi

HİLMİ YAVUZ

Şiir için küçük tractatus:
Şiir Dil değildir Söz'dür. Şiirin tarihi Dil'den Söz'e doğrudur. Şiirin tarihi kopmalarla belirlenir. Şiirin geleneği, onun tarihi değildir. Şiir Dil iken kapalı, Söz iken 'açık yapıt'tır.

Şiir Dil'den arındıkça anlamdan da arınır. Şiirin gösterilen'i i kavram değildir, imge'dir. Bir tanım: Şiir dünyanın zihinsel imgesidir. Öyleyse öznel'dir şiir: bir imgenin iki ayrı zihinde birbirine benzer olup olmadıkları denetlenemez. İmgenin alımlanması için şiirsel metnin kendisine konulacak yol gösterme eklentileri, metni şiirsel bir metin olmaktan çıkarır. Bir imgenin nasıl alımlanması gerektiği konusunda okura yol göstermek, o imgeyi imge olmaktan çıkarır, kavrama dönüştürür. Şiir de Söz olmaktan çıkmış, Dil olmuştur artık.

(...)

nasıl sevdimdi sizleri, o beni soran;
aşk bir giysidir, şiir bir yama...
dâima bir 'eyvah!' gibi dururdum;
dâima kendine ait bir imâ;
sis çanı değil, deniz feneri değil,
ne bir gökkuşağı, ne büyülü dağ
ama...
şiirim bir şebçerağ!

Hazır Ol da Beklemeyenler

DİLEK BAYRAM

*Zayıf noktalarını bulup bulup batırıyor çuvaldızı kendine
Gün ağarırken kamburunu hamamda bıraktığından beri
Az kekik, az biberiye az da adaçayı kokuyor zihni
Masanın üzerindeki birkaç zeytine göz dikmiş kargalar
Yarı beline dek uzanmış olmalı camdan
Gerçekliği fazla kaçmış filmi izlerken.*

*Tavanın rutubetine bakıp bakıp oturuyor öylece
Sülükler bahçe yolunu kapattığından beri
Öğle vakti kalabalığından kaçıp saklanarak
Kızarmış ekmeğin yanık yerlerini ufalarken
Fanusundan atlıyordu Japon balıkları.*

*İçine çektiği yalnızca hava değil
Yalnızı Yanlız yazanlara illegal saldırı açtığından beri
Hava değil içinde var öfkenin değişik suretleri
Sular çamur gibi akarken kana kana iç
İçme sular berrak değil mi?
Çekirdek çitleyenler kapı önünde, acelesi yok
Acelesi olanlar kayıp şiirin içinde*

*Gökyüzü yeni uyanmış
İnsanlığın üzerine gerim gerim gerinmekte.*

tepelelenmiş kar altında atlar

CANAN ÖRS

I.

ellerim okula bıraktığı çocuğunu
sıraların arasında yaralı buldu
silip attılar küçük bir mendille acısını
atını arıyor gözleri, üzerinde kanlar öfkeli

bıktım atını ay kırıklarıyla doyurmaktan!
ye, dedim
biraz da karın altından yükselen sestem
yedi doymak usancına varmadan
koştu, koştu... çatladı dörtnalı, yığıldı!

II.

bir ses çınlıyor ıssızlıkta:
neden saklanır çocuk sesleri kar altına?
tırnaklarımın arasında kanlı karlar ışıldarken
yığılmayacağım atımın yanına!

çocuklar ölüme gülümseyerek geçiyor köprüden
ay, tırnaklarıma hayranlığından belki
başımı göğsüne yatırıyor
mırıldandığı dizeler benim gecemde yazılan
gözümdeki iki hecelik şiir nasıl da zamansız

mecalim yok, üşüyorum karanlıkta
kalksam sabah olur mu bilmiyorum
atım yorgun kar altında koşmaktan
birden ay ilişiyor gözlerine, doğruluyor apansız

çocuk sesleri saçılıyor saçlarımdan
saçlarım rüzgârın sırrından rahvan
nal seslerinden yağmur boşanarak
çocukları ezen ne varsa kaldırarak yoldan
geçiyorum, yılmadan geçiyorum
çünkü atım bir sonun eşliğinde şahlanacak

YALNIZLIKLARA

SEVGİ EROL ÖÇAL

sökülen dişleriyle gülümser rüzgar
yalnızlıkların kuytu köşelerinde
gökyüzü kuşları gelin gezdirir alacalarda
bir çocuk salıncak kurar bulutlara
düşleri sıcacık yuva
tutuşur düşünün sıcaklığı içerisi yara
döner akşama sema
mavinin tülleri bulanır gün ışığına
sereraydınlığını cümle kurdakuşa
ay su içeryıldızlarla
sessiz dalgalısazlıklarda
ürkek savruk tutkulu yağmur
ıslak gözlü camlarda
düşünceli evler soluk tenlikara
gözleri acı dolu çocuklaryarısız yalnız
rüzgar sökülen dişleriyle gülümser yalnızlıklara

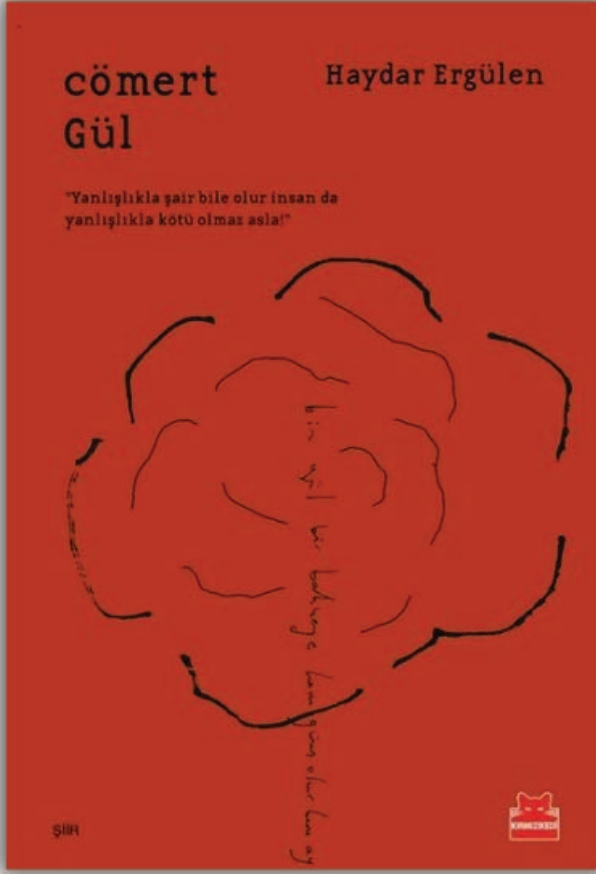
KIŐTAN BAHARA YÜRÜYEN ŐİR KİTAPLARI

HÜSEYİN PEKER

Haydar Ergülen, Kırmızı Kedi yayını 2026 basımı Cömert Gül kitabında önceki şiir kitaplarına kıyasla oldukça coşkun ve savlı bir çizgi ile okura yaklaşıyor. Gür bir ses, çok şeyi bir arada söyleme coşkusu, yeniden çiçeklenme hevesi ile gönüllere saplanıyor:

"herkes o kadar yalnızlık kokar fazlasından
en çok şairler korkar
yaz kokar bazı erkekler
ve tez elden baba olur onlar"

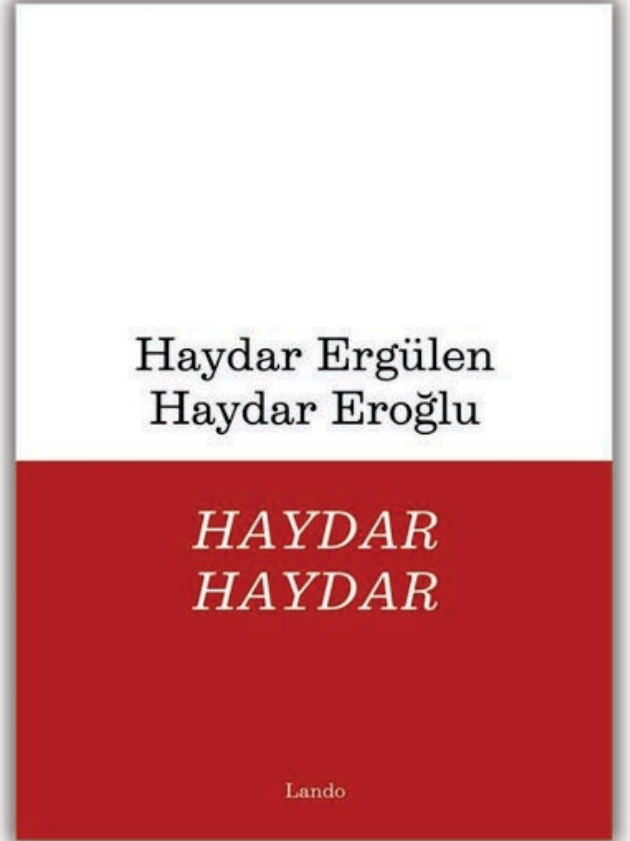

Dizeleri ortadan kırarak, ertesi dizeye tamamlama, cinaslı kafiye ile çağrışım zenginlikleri yaratma edası onda yaptığı deneyin bir parçası. Bazı erkeklerin hem yas hem gözyaşı koktuğunu söylemesi de düşünce yapısına yeni boyutlar eklediğini önümüze seriyor. Gene bu yıl, iki ayrı damardan akan şiir sesini **Haydar Eroğlu** adaşı ile birlikte gerçekleştiren **Haydar Ergülen**

modern şathiye türünü yeniden dillendiren ayrıkçı çalışması ile, 2026 basımı Lando Yayını Haydar Haydar da aynı kapak içinde 4 adet Haydar'ı bir araya getirebilmiş.

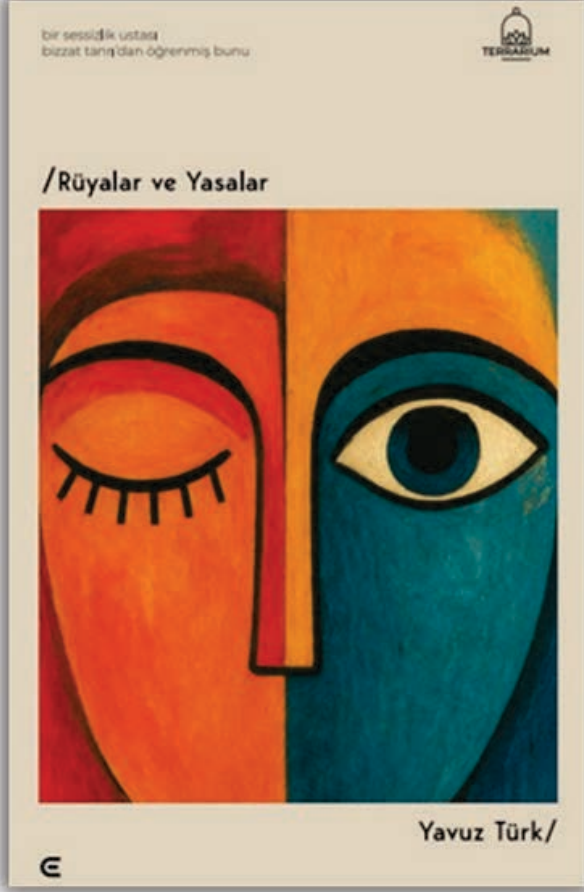
"Kediler yetmedi mi sokaktan bulduğun
harfleri, sözcükleri getiriyorsun bir de eve
hopladığın kedilerden farkı yok, kör, topal, hasta
düzgün harf yok mu senin alfabende?"

1958 Yozgat-Bahadın doğumlu **Haydar Eroğlu**'nun Hollanda'da yaşıyorken düzenlediği şiirler; **Ömer Hayyam**'ı andıran edasıyla, **Ergülen**'in ironik yansımasıyla bir araya gelmiş. İlginç bir yanı olduğunu eklemeliyim bu düetin.

Yavuz Türk, daha önce 2-3 şiir kitabı ve roman ile edebiyat dünyasına kayıt açmıştı. Yeni Yazı dergisini arkadaşlarıyla (**Ramazan Parlador, Cihat Duman, Gökhan Arslan**) çıkardığı günlerin ardından 1980 kuşağı şairlerine pek benzememeye çalışarak, ayrı bir sudan yolunu bulmaya çabaladı. Çok derin ayrılıklar vaat etmese de, düşünce yapısı

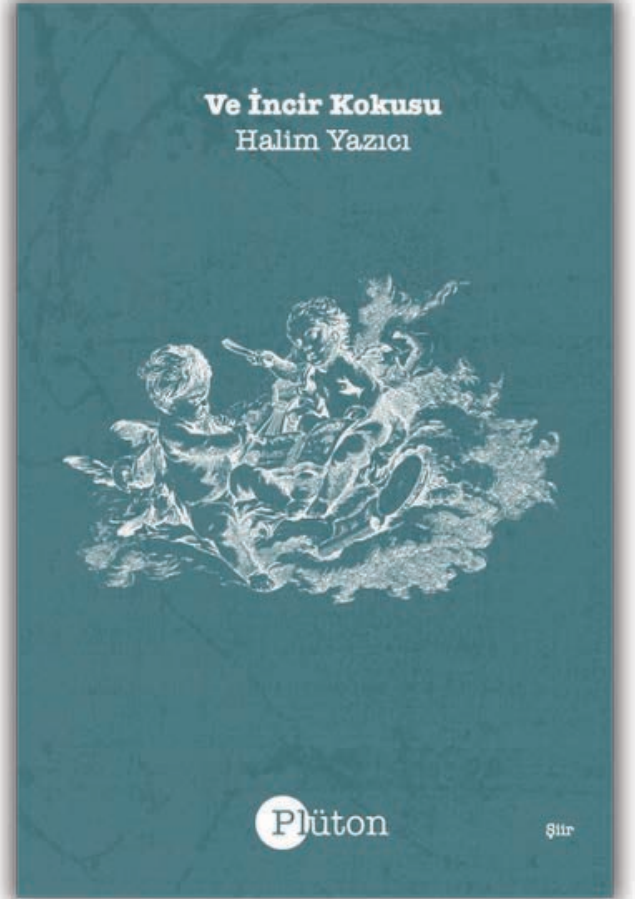
farklı sivriliklere uzanan bir yapıyı işaret ediyordu. Son kitabı Epona yayını Kasım 2025 basımı *Rüyalar ve Yasalar* da bu dik duruşunu dizeler arasında belli belirsiz okumak mümkün:

*“adresimi bilenler için her zaman açık ve sahihti
asya'da bir şaman, sibiry'a'da sürgün, öropa'da
gezgin”
romanya'da çingen, peru'da yerli”*

1982 İstanbul doğumlu, (esasen Ordu) Siyasal mezunu **Yavuz** şair, metin yazarlığı yaptığından olacak, ilk kitabı Kumaş'da yarattığı çizgiyi Habil Kabil efsanesini yeniden yeşerttiği *Avı Durdurmak* ve *Sonra doğdum* kitaplarında da farklı biçimlerde sürdürdü. *“herkes kendinden daha emin sanki”* gibi iddialı söylem ve tarzının yanında, yarım kalan rüyalarına geri döndüğü bir yan saklı bu yeni kitabında. Çocukluğumuzu neden hatırlamadığını sorguluyor dokuzuncu rü-

yada. Yirmi iki yaşını aşan rüyalarında da kendini; yeni yasalar getirmek zorunda sayan bir kimlik olarak koyuyor ortaya. Dünyanın dikkatini dağıtmak için hep yanınızda olduğunu söylüyor Yasalar bölümünde. İri ve dik bir söylem, ayrıksı bir dünyada yerüstü kabuğunun sürekli yer değiştirdiğini yineliyor. Ben **Yavuz Türk**'ün ayrı bir boyutta şiirimizin bir yerine iliştilmesi gerektiğini düşünenlerdenim. Onun da şiirimizden ayrı sayfada koşturmasından ziyade, başa güreşenlerin arasında yer almasını beklediğimi eklemeliyim. **Yavuz Türk** okunmaya, izlenmeye değer bir şair.

Halim Yazıcı, Plüton yayını 2025 basımı *Ve İncir Kokusu* adlı yeni şiir kitabında gene Ege'nin batı kesimine ait doğa parçası üzerinde bir gezintiye çıkıyor. Bu geziye bu kez okuru da dahil eden, ortak eden bir yan saklı. Tilkiler, tavşan ve sincaplar, güvercinler, kirpi benzeri hayvanlar, hayli yumuşatılmış duygulara hitap eden yönüyle anlatılmış. Yalnız o da değil bu gezide zeytin, incir

benzeri sebze ve meyve modeller, doğada hayata dair olan çok şey bir araya tutturulmuş biçimde iyilikle, güzel yönleriyle biz okuru buluşturuyor.

"Ağaçlardan su toplarken bulurum
Unuttuğum dizenin son nefesini"

Bu şiirlerde önce üst üste yığmaya değer biçilen bir anlatım sürdürülürken, gitgide bu belirli biçimde seyreltilerek yalın biçimi dönüştürülüyor. Aslında **Halim Yazıcı**'nın tüm derdi, doğanın bu erişilmez güzelliği ve bütünlüğü arasında olumlu bakışlarla dik durmak. "seninle bir demlikte", "zeytin orucu" gibi benzersiz imge buluşmalarına da rastladığımız **Halim Yazıcı**'nın bu yapıtının öncekilerden farkı, daha kesif bir düşünce yapılanmasının şiiri arasına kısırlı olarak öne çıkarılması. Kısaca eskisinde daha yoğun bir şiir var karşımızda. Belki **Yazıcı**'nın ulaşmak istediği nokta da bu diye varsayılabilir.

"Yüzümüz toprak kokuyordu
sonra ben bir otobüse
sen bir geceye bindin"

Yazıcı neredeyse gizemli bir doğa buluşmasına erişiyor. Bergama yöresinin Bakırçay tarafından sulanan o engin toprağında aslına sadakatini hiç bırakmadan sanayi artığı bir dünyayı görmezden gelerek pozitif bakışını şiire sığdırmaktan hem kendini alamıyor. Hem de şiiri bu büyüleyici doğa tanımlarının içinden yeniden ortaya koyuyor. *Ve İncir Kokusu* yılın iyi kitapları arasında yerini aldı bile.

Fatma Aras, Klaros yayını 2026 basımı yeni şiir kitabı *Konuşan Yangın*'da kendini daha üst mertebeden bir seslenişe yöneltiyor. Hani erkeklerin ermiş yönelimlerine derviş diyoruz ya, Aras da 'kadın derviş' usulüne, söyleyişe katılıyor neredeyse. Buna bir başka deyimle, **Fatma Aras** 'Aya' edasıyla yazıp konuşuyor diyebiliriz.

İğdir, Aralık'ın köyünde dünyaya gelip bir memuriyet ardından İzmir'e yerleşerek, oradan da emekli yaşamı sürdürüyor şairimiz. Dünyayı, evreni bir bütün olarak gördüğünü sık sık yinelese de doğduğu toprağa vefasını sık sık anıp da kendini oralarda bir yere koyarak dile getiriyor. Aras nehri, Ağrı dağı, Azeri lehçesiyle andığı betimlemeler, hep bunun bir parçası.

"Ben artık ben değilim
Bin çocuğun ağlayışı, kaç annenin duası"

Fatma Aras, artık toplu düşünmeye yönelmiş. Kişisel sıkıntılar bile ona çoğul dünyanın derdi gibi gözüküyor. Ağlama derken birkaç anne adına ağlıyor. Edirne'den Kars'a kadar bütün yollardan seslenen yangınlar tasarlıyor kendine. Bir ömür susup bir nehir gibi konuşarak dünyanın sesi gibi düşünmeyi ilke edinmiş bir yapıyı göz önüne taşıyor sürekli. "Ya külün dağlara savrulsun ya sesim sana yerleşsin" diye tanımladığı aşkı için bile,

bir toplum aşkı canlandırıyor gözümüzde. 'Bir yastıkta bin yalnızlık uyuttum' deyişinde dünyanın derdi benim üstümde biçiminde okumayı izleyebilirsiniz. Şair kurak bir çiçek saydığı kendini, bir tarihin içinden geçirdiğini düşünüyor. Doğduğu köy hep aklında. **Fatma Aras** bu haliyle duygusal zinciri boşaltır gibi çoğalttığı yapısını farklı bir yere koyuyor. Ağlamaya doymak isteyen şair, özlemin kanatlarıyla Ağrı dağındaki yüksekliğe tırmanma çabası içinde. Filistin'den Gazze'ye ateşkes arayan bir dünya mimarı gibi hareketi ona şiirinde farklılık yaratıyor. Daha kesif bir düzene sokarsa bu şiir iyi bir edindir şiirimizde diye düşünüyorum.

Eren Şahin, 1990 Almanya doğumlu, 1995'de Türkiye'ye gelmiş bir ailenin çocuğu. Burada Türk Dili Edebiyatı mezunu olmuş, 2021 yılında 'Küçük İskender Şiirlerinde Sinestezi' başlıklı tezini vererek mezun olmuş, edebiyat meraklısı bir şair. Daha önce iki şiir kitabı çıkarmış, ama şiirinde çıkış olarak K. İskender şiirine bağ yaşatmış tarafı gözlemleniyor. Sık rastladığımız şu deyimler, onun isyankâr tavrını, karşıyız karşı dik duruşunu

özetler gibi: "haysiyetsiz canım, göz kapaklarımı kestim, hain beygir, bacaklarımı kırdırdım, lüzumsuz zulüm, boktan edilmiş aşk yeminleri" **Eren Şahin**, biraz da sıkışık söylemler arasından sımayı yeğleyen bir politikanın şiirini çoğaltıyor:

"ben biraz yalnız kaldıysam
gerileye gerileye gerilla dolandım
yavan geceler aklıma itiraz"

Eren Şahin türlü şekillerde seslerle, imgelerle oynayarak yeni çağrışım zinciri peşinde olduğunu saklamayan bir şiire çalışıyor. Girdiği oyuklar bir türlü değil. Şekil değiştirerek metaforların çoğu, koşturduğu bir şiir evreni yaratır gibi. Buna sadece **K. İskender** oyması gibi bakamayız. Gençliğin küme düşmesinden, kabadayı yalnızlıklara, anakondadan çoğaltılmış her türlü aryaya uzanan çoğul bir görüntü zinciri. Rezaleti tavaf ettiğini söyler gibi yapıyor ama derdi başka bence. Dünyanın düzeninin bir türlü eleştirisi bu şiirler: "bir nöbettir bu yaşam işte, geçilir" dediği yer de burası. Dalgalı bir anlatımı var. İronisi can acıtıyor. Aşkı tarif ederken bile 'bana fena buse kondur, burada bana veda hutbesi derler' diyerek ses pergelinden yararlanıp da ters çıkışın son sözüyle kesin konuşuyor. Dedim ya bu şiirin alt ucu başkaldırı.

"göktaşlarından özür dilerim
diye biten bir romana karakter olmuşsa kalbim
uzatmayalım lâl oldum harbi ama
gözyaşlarımın şifresini kendime bile vermedim!"

Eren Şahin ilginç ve renkli bir şair. Görüntülerinden kopamayacak okur arıyor. Ondandır vazgeçmeyecek bir kitle. Alttan alan bir konuşma tarzı da yok sayılır. "Cihanı sevmemeye kendimden başladım" dediğine bakılırsa, bu renkli şiirin boyunduruğunu baştan kabullendik demektir. Yolun açık olsun **Eren Şahin**. İyi seyirler senin görüntü okuluna.

Monica Papi, Lando yayın 2025 ağustos basımı yeni şiir kitabında şöyle bir özgeçmiş var. 1984 İzmir doğumlu Sosyoloji ardından da Felsefe eğitimi aldı. 2015 yılında Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü'nü aldı. İkinci Şiir Kitabı *Atlarını Solluyorum* onun deneysel tarzda çalıştığı ikinci şiir kitabı. O bu şiirlerin bağımız çalışmalar olduğunu söylüyor ama Deneyselden çok somut şiir örneğine daha yakın bu şiirler. Kısaca anlaşılır yanı daha fazla ama ortaya bıraktığı içerik açısından farklı bir söylem yaratıyor:

"kafatasının içinde dönen silahlar verdim ona
köklerimiz büyük sudan kaçardı
biz yaşamı duymaz, sele katılmaz
serpilemeden yıllar süredik
ve kaçırdık olandan"

Şair **Papi** doğal yoldan anlatsa da anlattığı somut bilgilerde bir sıkıntı var. Bunun şiir olduğunu varsayarak, ayrıksı noktalardan vurguluyor anlatacağını. "Bağırarak istiyorum, yanlış yaratılmamışım ben, bu dünyaya tam uygunmuşum me-

ğerse" dedikten sonra, "bunu öğrendiğimden beridir ağlıyorum" derse şair, ortalık karışır. Bulanık bir ruh hali.

"Katır cebimde hançer uykumda baltam
Atımda kalkanlar geyik sırtımda okum"

Monica Papi özgün bir şiire saklanmadan çalışıyor. Anlaşılacak diye bir çabası yok. Ama elinden geldiğince anlaşılır yazmaya çalışıyor "Benim Canım Gözyaşım, Aynı Yatakta Gün Doğmuyor" şiir başlıkları bile sorunlu ve kendince çözümleyici bakışını karşımıza diyor. Şair **Papi** beni lütfen anlayın dercesine yazıyor. 1984 doğumluların sözcülüğünü yaparcasına, açık sözle gövdesini lekeliyor, aynı zamanda belirliyor. Yaşama biçimini tarif ediyor. Açık sözle, kendini sakınmadan iç çekişlerine ad koyuyor. Şair **Papi**'nin *Atlarını Solluyorum*'u okumaktan keyif alacağınız bir yapıt bütün bu dediklerimin yanında.

Diyar Atak, Kasım 2025, 160 km yayını *Ürkek Bilinç* yapıtında gene üstte saydığım deneysel şiir mimarlarının yerleşim birimlerinde dolaşılıyor. 1999 Cizre doğumlu ve görev olarak İstanbul'da pek şairlerin yaşmadığı bir iş kolunda çalışan şairimiz, çalıştığı iş kolunu "scout vew futbol analisti" olarak tarif ediyor. Şairin ilk kitabı olan bu sporcun şair, iç dünyasının hayli derin yapısını gözler önüne sermeye çalıştığında farklı bakışlar geliştiriyor göz önünde. "ben buharlaşacak yaşa geldim / bu yüzden açık konuşabilirim seninle" demesi çoğu gencin kendini tarif belirlemesine yakın ama sözünde durmuyor. Sözü döndürüp takas çağına atıyor. Sonrası doğuya özgü bir yanık ifade: "şiir biraz yetim işidir" Ellerine silah almamıştır dediği cephanelikten sesleniyor. "buharlaşırken çıkardığı sesler hâlâ kulağımda" doğuda bir insanın başına gelebileceği şeylerin son noktası. **Diyar Atak**, açık anlatmakla dolaylı anlatmak arası bir yerde geziniyor. Bazen sözü tekrarlara boğarak anlaşılmasının ucunu kesiyor,

anlamı kırıyor. Kendini ortada ikiye ayırdığı yerler var şiirde. Koştığını ve kurtulduğunu gördüğünü söylediği yerler var. Her şey bir işaret fişeğinin gölgesi altında geliyor. Şiirin tüm olanakları seferber sanki.

"dudakları şair eli öpmekten çatlamış
aldığı ölüm haberlerine sevinmiş gibi yapmaktan
insan içine çıkamamış
elbette bir cesedi kavrayamaz elleri"

Diyar Atak, anlaşılacak ve anlaşılmamak arasındaki bocalayan bir anlatımı yeğliyor. Anlattıkları kendini tam anlamıyla ele vermiyor. Çok açık değil. Saklısı yok bu işin ama üstü örtük karanlık yerlere varıyor sonuçta. Vardığı yer belli belirsiz: "her tarafın buhar, neden olmasın" Elbet bir şiir anlaşılacak için yazılmaz. Anlamak için de okunmaz. Onu hissetmek ve yerine koymak yeterli bence. Beklentimizi başka yere odaklamak zorundayız şiirleri okuduğumuzda.

"Boşluk, adamın kafasının içinde yuva yapmış o gece

Bu boşluğun ilk görüntüsüydü

Uzanmış yatıyor, heykele dönüşmekte"

Şair **Diyar**, "memelerim önce sırtımdan çıktı" diye absürt biçime dönüştürerek tanımladığı kendini, kesilmiş bacaklar arasından, atlara görünmeden kaybolmayı deneyerek arama edasında. Her şeyin ona içirilen süte dönüşmesi biçiminde anlattığı bir kendi düzeni var. "**mezarlıktan geçerken senin neyin oluyorum**" Şair **Diyar Atak**, dolaylı anlatarak çapraz bir görüntü yumağı oluşturuyor, intiharları sanayi devrimine uzatarak, her kola el uzatıyor. "Rimbaud, Zarifoğlu'nun Gördüğünde" şiirine baktığımızda, bazı ünlülerin ölümünden utanacağı günler konu ediliyor. Kesik kesik anılar. **Diyar Atak** adından "Rimbaud Ne Anlama Gelmektedir" diyerek bazı konuların çaprazına ulaşma çabasında gözüküyor: "sağ bacağındaki ağırlardan yakınmaya başlamak, özel bir sedyeyle Zella'ya götürülmesi, gözyaşlarının açılması bacağının kesilmesi" **Atak** şiirinde, birçok konu gizlendiği kovuğundan gün yüzüne çıkıyor kanımca. Okunmaya değer bir toplam.

derkenar 3

MELİH ELHAN

ey yolcu
kaybolursan
bu gece
n'olur kızma
kuzey yıldızına
bir çocuğun hatırına
süsü oldu
ağacının

*

(bahçe manzaralı bir pencereden)
düşüşü bir yaprağın
düşü bir ağacın
düşünmesi bir taşın

*

duyduğun
nefes
yağmurun
sokak ses/sis
hatırla
silince sis
belirecek manzara
-pentimento-

*

sıcak
gelip yerleşiyor
iki kelime arasına
iyice açarak
aralarını

*

tabiatın
akış hali
-suyu arayan kök-
tabiatın
ritmik hali
-giderek
nabızı hızlanan rüzgâr-

ELMA KOKULU MENEKŞE

GÜLSÜM IŞILDAR

Bir harf düşüyor kağıdın ak yüzüne
parçalanıyor duvarlara çarpa çarpa,
kahverengi bir pazarın sessizliğinde
balkonlar, renkli saksılar, çocuklar
ve kağıda dağılıyor her yara
ve elma kokulu bir gülüşle
gözüme bakıyor menekşe.

Su geçirmeyen mazeretlerle
kapının sessizliği aralayan hayata,
nereden geldiğimi söylüyor
lades kemiğimdeki sızı, ama
nereye gideceğim, kalbimin haritası...

Yaşadım ama yaşamadım,
duvarına aşık bir çivi, bir nokta
insan yaşlanmıyor aslında
beklemek zamanı durduruyor
sadece gelecek zaman var,
ruhuma gömdükçe imgenizi
silinmiyor diş izi ve
derin olmuyor bazı uçurumlar...

Her konuştuğunda utanıyor alfabe,
bir gelincik sapı, getirip dudaklarını
bastırıyor kalbime ve
dilinin altındaki sözlerin dikenini
çekip çıkarırken ötekinin gölgesini,
uçuşuyor içimdeki ateş böcekleri,
aşk geriye kalan mı, sence de?
bir fesleğen gibi yaşayıp ölmek belkide
insan nasıl yaşar birini sevmeyince...

Ölüm İçin Duramadığımdan

EMILY DICKINSON

TÜRKÇESİ: SERKAN DOĞAN

Ölüm için duramadığımdan-
O benim için durdu nazikçe-
Arabada İkimiz-
Ve Ölümsüzlük vardı sadece.

Usulca ilerledik - Yoktu hiç acelesi
Bırakmıştım bir kenara ben
Emeğimi ve boş vaktimi de,
Nezaketini Gördüğümde-

Okul bahçesinde-teneffüste-güreş tutan
Çocukların geçtik yanından
Bakışıp duran Tahıl Tarlalarından-
Batıp giden güneşin geçtik yanından-

Veya aslında-Oydu geçen yanımızdan-
Düşen çiy damlaları soğuk ve titrekti -
Elbisem, İncecikti-
Atkımsa-sadece tüldendi-

Bir Evin önünde duraksadık
Yüksekçeydi Topraktan-
Zar zor seçilirken çatısı-
Saçakları-toprağa karışmıştı-

Geçti-Asırlar-aradan
Atların Başlarının ebediyete
Dönük olduğundan ilkin kuşkulandığım
Günden daha kısaydı sanki.

BELKİ BUGÜN TELEFON EDİP SEVDİĞİNİ SÖYLEYECEK

HASAN ÇELİKKOL

Aşk isterse katile dönersin, hatta seri bir katile
Ben şanslıydım, yolumu ve yönümü şaşırdım sadece
Bir kıtanın en güneyine gittim
Hiç düşünmeden pusulamın yönünde

Bulduğum yer rüzgârlı, bu rüzgâra samyeli diyorlar
burada
Parlayan bir yıldız da yok gökyüzünde
Yağmur yağsa diye geçiyor aklımdan
Paralel bir çatı altında bekliyorum onu nasılsa

Belki hayali bir adanın mavisinde bulacağım
Saklandığı aynanın içinde belki
Belki beni bekliyor olacak yarın dediğim günde
Belki de bugün yaşadığı kentten telefon edip sevdiğini
söyleyecek

Gençliğimdeki gibi bir iç çekiş gönderiyorum kumsala
“Âh mine'l Aşk”(*)
Aşk her yerde olduğuna göre
Suskun bekleyişlerime son veriyorum sessizce

(*) *Aşkın elinden ah çekmek*

EMEĞİN GÖRÜNMEZLİĞİ ÜZERİNE: KİŞİSEL BİR NOT, KAMUSAL BİR MESELE

ÖZGE Ç. DENİZCİ*

(11 Şubat 2026 hayatıma düştüğüm notlardan)

“Memlekette bu kadar sorun varken bunlar kişisel dertler,” denebilir. Oysa tam tersini düşünüyorum. Bu yazı kişisel bir kırgınlığın değil, yapısal bir meselenin içinden yazılıyor.

Çünkü mesele şu: Emeği görmeyen bir kültür, hiçbir yerde emeği görmez.
Balık baştan kokar.

*ozgedenizci@gmail.com

EMEĞİN GÖRÜNMEZLİĞİ ÜZERİNE: ÖZGE Ç. DENİZCİ

MESEM’lerde çocuk emeğinin görünmez oluşu, iş yerlerinde ölümler ve sakatlanmalar, çocukların çalıştırılması... Üniversitelerin içinin boşaltılması, kulüplerin kapatılması, özgürlük ve yaratıcılık alanlarının daraltılması... Ağaçların kesilmesi, suların kirlenmesi, büyük şirketlerde yaşanan haksızlıklar... Biz “Plastik poşet kullanmayalım” derken milyonlarca insanın ömrü boyunca kullandığı plastik poşetten çok daha fazla zarar veren füzeler... Dahası kimin ve neyin savaşı olduğu bilinmeksizin yitip giden canlar... Konu çok derin olduğu için ve paradokslar barındırdığı için burada tüm soruları noktalı virgül ile birbirinden ayırıp üç nokta ile bırakıyorum.

Bahsettiklerimin hepsi ayrı başlıklar gibi görünür. Oysa ortak bir zemini vardır: Yaşamın ve emeğin değersizleşmesi.

Memlekette insanlar neden konserlere müzik dinlemek için değil, hata yakalamak için gider?

Neden bir müzisyenin sahnedeki küçük bir hatasından memnuniyet duyan bir dil oluşur?

Neden takdir etmek yerine açık aramak daha doğal gelir?

Çünkü görünmez emek sıradan kabul edilir.

Çünkü birinin çabasını teslim etmek yerine eksik bulmak daha kolaydır.

Çünkü takdir kültürü zayıftır.

Bu yazı bir özgeçmiş dökümü değil. “Şunu yaptım, bunu başardım” demek için yazılmıyor.

Derdim yıllardır verilen emeğin görünmezliği.

Yirmi beş yılı aşkın süredir yazıyorum. Gazetecilik yaptım; tenkisatlar ve grevler gördüm. Her gün

“Acaba bugün mü işten çıkarılacağım?” sorusuyla çalıştım. İş tanımımın dışına çıkarak temizlik yaptığım, paramı zamanında alamadığım, tek bilgisayarımı kaybettiğim dönemler oldu. Mekân doldurup eve yalnızca yol paramla döndüğüm günler yaşadım.

Radyolarda karşılıksız program yaptım. Gazete, dergi ve internet sitelerinde yazdım. Projeler yönettim. Çocuklarla atölyeler yaptım. Festivallere gönüllü destek verdim. Sözleşmeler hazırladım, program düzenledim, sahne arkasında çalıştım.

Bunları para için yapmadım. Takdir için de değil. Ama görünmez olmak için hiç yapmadım.

Geçen yıl bir festivale hiçbir maddi beklenti olmadan destek verdim. Ardından hakkımda “maddi kazanç sağladı” dedikodusu çıktı. Emeğin görünmezliği yetmezmiş gibi niyet de sorgulandı. Görünmeyen emeğin en kolay itibarsızlaştırılabilirdiğini bir kez daha gördüm.

2025 Mayıs’tan beri araştırmaya dayalı videolar üretiyorum. Kaynaklı, doğrulanmış, mümkün olduğunca sağlam temellere oturan içerikler. Motivasyonum basitti: Yanlış bilginin hızla dolaştığı bir ortamda, doğru bilgiyi erişilebilir kılmak.

Bu işten maddi bir kazanç elde etmiyorum. Kaynaklara ödediğim bedel ortada. Ama mesele para değil.

Mesele şu: Bilgi üretmek savunma hâline dönüşmemeli.

Bir telefon geliyor.

“Neden yaptın?”

“Yanlış bilgiler falan var.”

Somut bir düzeltme yok; ama üstten bir ton var.

EMEĞİN GÖRÜNMEZLİĞİ ÜZERİNE: ÖZGE Ç. DENİZCİ

Ve insanın aklına şu soru geliyor: “Neden yapıyorum?”

Bu soru bohem bir sıkıntıdan doğmuyor.

Bu soru, emeğin sürekli sorgulanmasından doğuyor.

Belki de asıl mesele şu: Bir şeyi karşılıksız yapıyor olmak.

Ücretsiz yapılan iş hafif görülüyor.

Karşılıksız verilen emek değersizleştiriliyor.

“Nasil olsa yapar” kategorisine atılıyor.

Kültür-sanat alanında gönlünden çalışan insanların emeği görünmez oldukça, çocuk işçiliğine karşı konuşurken ne kadar tutarlı olabiliriz? Kendi alanımızda hak yemeyi normalleştirirken başka alanlarda adalet talep etmek ne kadar sahici?

Sorun kişisel değil. Sorun kültürel.

Emeği görmeyen bir toplum, sonunda kendi emeğini de değersizleştirir.

Takdir etmeyi bilmeyen bir zemin, eleştiriyi de kolayca yermeye dönüştürür.

Belki de gençlerin umutsuzluğu buradan başlıyor.

Belki de erken öğrendikleri şey şu: Üretmek yetmez; sürekli savunmak gerekir.

Ve insan sürekli savunarak yaşayamaz.

Bu yazı bir sitem değil.

Bir tespit.

Biz kendi alanımızda emeği görmey öğrenmedik-içe, başkalarının emeğini de görmeyeceğiz.

Ve görmediğimiz sürece eleştirmeye, küçümsemeye, değersizleştirmeye devam edeceğiz.

Belki de gerçekten en başa dönüp şunu sormak gerekiyor:

Biz neyi savunuyoruz?

Ve kendi pratiğimizle neyi yeniden üretiyoruz?

Olmalı

NIELS HAV

TÜRKÇESİ: HÜSEYİN DUYGU

Şiir politik olmalı mı?

Tavuklara yumurta kabuğu verelim mi dedi Babam.

Yorumdan çok bir emirdi bu

ve genel olarak talimat verirdi.

Şiirin görevi yoktur,

şiirler sadece iyi olmalı.

Şairlerin tırnaklarını yemelerinin nedeni budur;

aç oldukları için değil.

Çoğumuz her neyse

yabancılardan yanayız ve bir bakanın

gevezeliğini şüpheyile dinleriz,

mantığı var bu yolun: siyaset

tavukların eşelendiği yere gidiyor.

veda

SERKAN DOĞAN

hüzünleri bana bırakın
vefasızlığı mı bana
satırlar arasına sıkışan
taşları delip geçişimi
sahrada su diye inleyişimi
cinnetlerimi bana bırakın
uyanırken ağına düştüğüm
fena düşlerimi
ve hayallerimi
bana bırakın
susuşlarımı
ya da bir mektuba iç açışlarımı
ıssızlığı mı bana bırakın
sıra dağlarımı bana
yıkıntıların ardına kurulan şehirlerin
uçurumları arasına astığım
sancağı mı kurutan
yazlara veda

MAİ VE VEDA

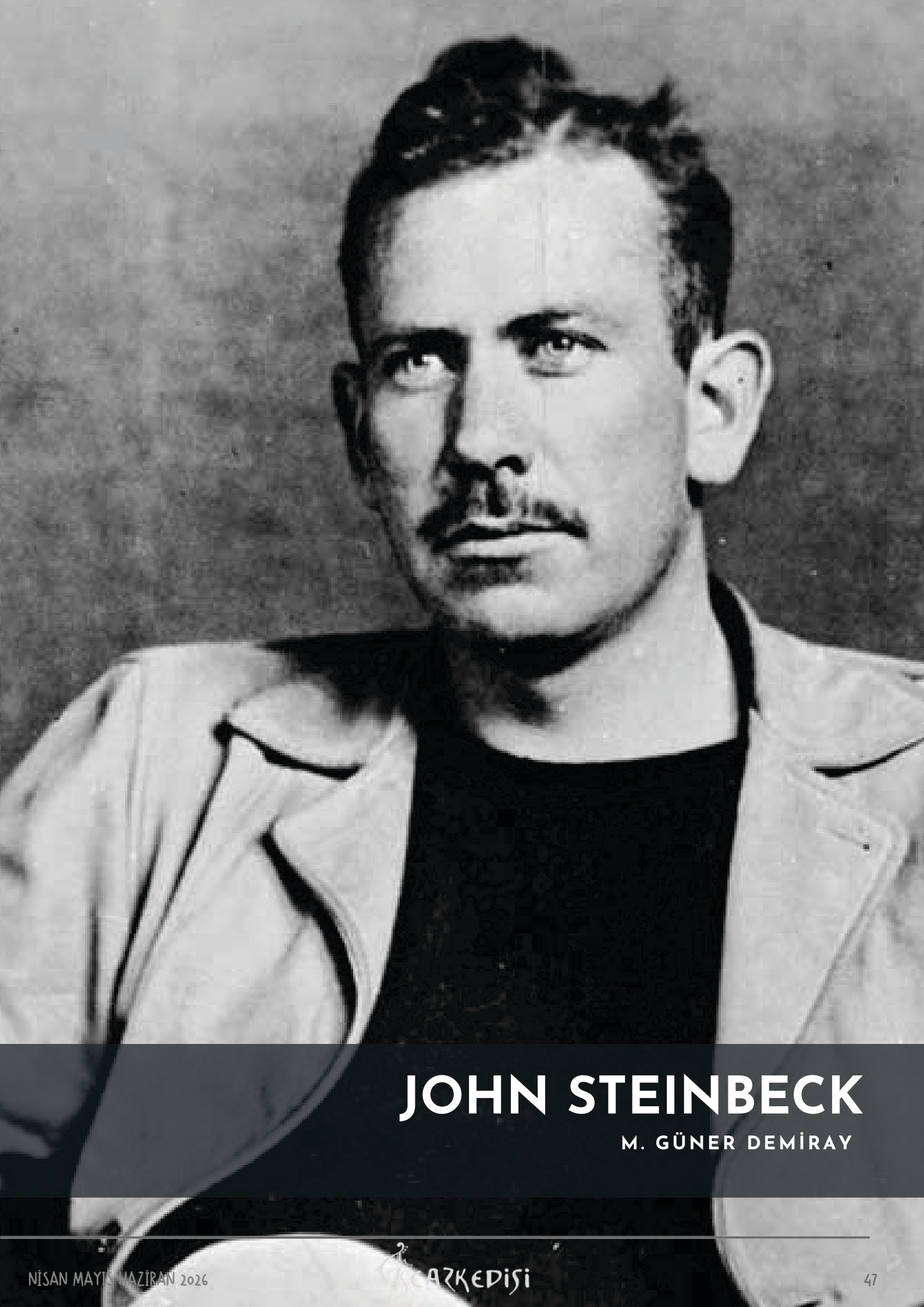
AHMET FURKAN ÖZCAN

Vakfedilen gülüşlerimle
Papatyalar ekmiştim gözlerine
Çiçeklere bürünen çehren buruşmuştu.
Dağ eteklerinden dökülen topraklar gibi
Bakışlarım arasında kaybolmuştun.
Papatyalar benimdi
Sahiptim onlara
Dinlediğim sevda türküleri
Kasvetti bana
Saatimi kurmuştum.
Sevdaya saatler kala
Durmuştu
Papatyalarım vardı.
Mutsuzdum!

GENÇLİĞİMDEN

AHMET YILMAZ TUNCER

Siz gecenin siyahını
Ben ranza demirlerinin siyahını bilirim
Siz gökyüzünün tüm renklerini
Ben havalandırma saatinin bitişini
Annemin kollarına götürün beni
İster beşinde ister yirmi beşinde
Şırmamak ister gönül zamanın birinde
Rüyalarımda gidiyorum sadece
Issız deniz kenarlarına seni
Bulurum diye bir dalganın köpüğünde
Gençliğim gidiyor elimde
Kalan birkaç kör kurşunun sıcaklığı
Nereye dönse yüzüm sensizliğimde
Zamanın tüm hırçın halleri beklemede
Siz gecenin siyahını
Ben ranza demirlerinin siyahını bilirim
Bilemem gelen günün aydınlığını
Sorulur kimsesiz hallerim
Dağlarını ovalarını ve tüm hallerini
Sevdiğim memleketimden
Sorulur mahpusluğum
Giden gençliğimden

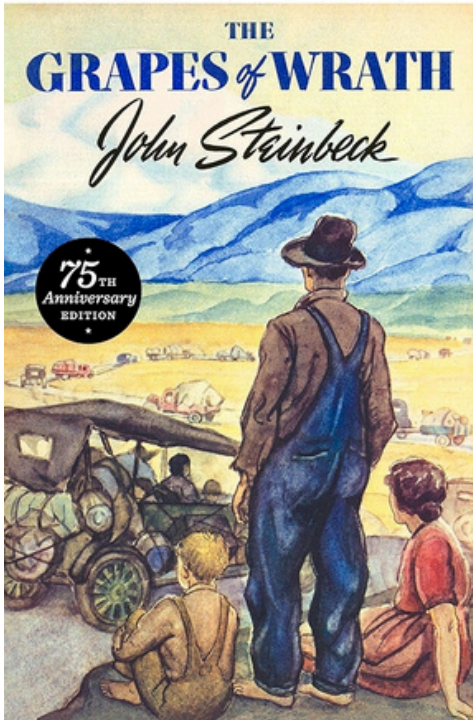
JOHN STEINBECK

M. GÜNER DEMİRAY

John Steinbeck'i ilk öğretmenliğimi yaptığım köyde tanıdım. On dokuz yaşına girmek üzereydim, köy okulunda birlikte çalıştığım arkadaşım bir gün bana Nobel Ödülü almış *Gazap Üzümleri* adlı romanını okumam için vermişti. Bir cumartesi günü odama çekilip romanı okumaya durdum, beş on sayfa okuyunca roman merak ve ilgimi daha da kamçıladi, daldım sayfalarına, hele bir de toplumcu düşüncede olduğum için tutuldum romana; gece gündüz demeden beş gün içinde okuyup bitirdim bu oylumlu romanı. Sanki ben romanda yaşıyordum, yollara dökülmüş aç, sefil halkla bütünleşmişim.

Gazap Üzümleri beni eğitmişti, toplum sevgimi bilemişti. Halka, çevreme daha bir bilinçle, daha bir sevgiyle bakmaya başlamıştım. Yazarın yarattığı canlı, diri sahneler, çarpıcı betimler, bir yakıcı yalım gibi yüreğimi dağlamıştı.

Sonra bu yazara iyice dadandım, **Yaşar Kemal**'e dadandığım gibi. Gerçekten usta yazarlar soy yapıtlarıyla birbirlerini koklatıyorlar.

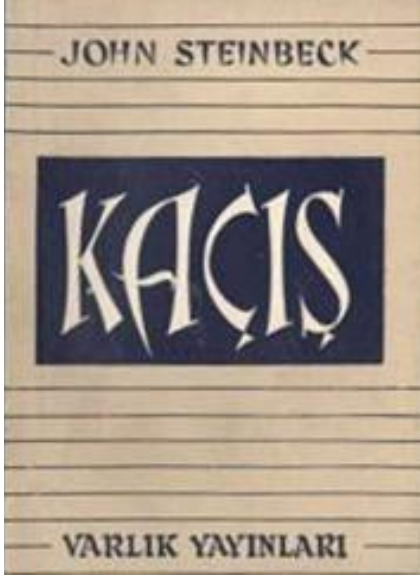

Fareler ve İnsanlar romanı kendine özgü bir teknik, yeni bir anlam sergiliyordu. Burada yoksul işçilerin bir toprak parçası edinme ve mutlu olma düşlerini işliyordu yazar. İki tarım işçisi yeterince zeki George Milton, akli dengesi biraz bozuk saf yoldaşı Lennie Small, çiftliklerde “Bir çiftlik sahibi olma” hayallerini konuşarak çalışırlar. Sonunda Lennie'nin bir güzel kadına kaba davranışı sonucu kadın ölür. Bu patavatsız eyleminden ötürü Milton onun yaşamına son verir. Çocukça hayallerin acı gerçeklerin kayasına çarparak nasıl dağılıp yok olduğunu sanki öğütler bize **John Steinbeck!**

Ben *İnci* romanını ayrı bir yere korum her zaman. Ailesi ve çocuklarıyla çok yoksul bir yaşam süren Kino bulduğu büyük ve çok değerli olan inci yüzünden başına gelmedik olay kalmaz. Zengin olma hayali gerçeğe dönüşme olasılığı yüksektir. Yani ona büyük para getireceği kesin olan inci felaket getirir üç kağıtçı insanlar yüzünden. Romanı bitirdiğimde Kino'nun ailesi ve çocuklarıyla birlikte yaşadığı bu ağlatı beni öyle bir etkilemişti ki, bu olumsuz etkiyi günlerce üzerimden atamadım.

En önemlilerini belirttiğim bu yapıtlarından sonra da **John Steinbeck** okumalarımı sürdürdüm. Ancak şu hususu üzüntüyle belirteyim ki, değerli romanlarından biri olan *Bitmeyen Kavga*'yı çok dağınık çalışmalarım nedeniyle bir türlü okuyamadım.

Uzun bir aradan sonra, 2025 yılında kitaplığımı karıştırırken elime geçen ve 1958'de Varlık Yayınları arasında çıkmış *Kaçış* adı konan –kitaptaki öyküden biri- öykü yapıtını mayısın son günlerinde okuyup bitirdiğimi söylemeliyim. Dokuz uzun öyküden oluşuyor yapıt. Bunlardan ilk beşi *Uzun Vadi*, öteki dördü ise *Cennet Çayırı* adlarındaki kitaplarından alınmış öyküler.

Steinbeck, karakter yaratmada usta bir yazar. *Kaçış* öyküsündeki baş kişi Pepe korkuyu simgeler. Pepe'nin, kendi iradesi dışında, düşünülmez bir hata sonucu cinayet işleme suçundan dolayı kaçarken doğaya sığınmasıyla her an tetikte olması, sürekli tedirginliği, sürekli korkunun sarmalında yaşaması, yaşamda kalma mücadelesi vermesi *Kaçış* öyküsünde insanı meraklandırıp heyecanlandırıcı biçimde apaçık dile getirilir. En sonunda kurşunlanır, dağın çığı bir ölüm yorganı gibi üstünü örter. Bu güzel öyküyü okurken satırlarında **Jack London**'un *Yaşamak Hırsı* öyküsünün etkisini hisseder gibi oldum. Bilmem yanılıyor muyum?

Ak Bildircin'daki ana kahraman, bahçesine aşık, onun güzel ve diri kalması için her türlü titizliği gösteren Mary Teller, umulmadık davranışlarıyla eşi Harry ve bunların birbirleriyle ilgileri öyküyü oluşturur.

Uyanık Adam öyküsü zencilere karşı duyulan önyargıları, yapılan saldırıları anlatır. Bir yerde halkın anlaşılmasız bir sürü bilinçsizliğinde yarattığı trajedi. Öykü kişisi Mike'nin gözünden topluluğun kanısı, "(...) koyu karanlık güruh kaskatı cansız vücutlar halindeydi."

Cinayet öyküsü eşini kendi yakınıyla aldatan Jelka, eşi Jim Moore tipik birer emekçi takımı. Ekip biçip geçimlerini sağlamaya çalışırlar. Monterey dönüşü Jim Moore eşinin koynundaki kuzenini görür, çığına döner birden ve kuzeni vurup öldürür.

Yılan'da genç Dr. Phillips Monterey'in konserve fabrikası bulunan sokağında ticari amaçlı bir laboratuvar çalıştırmaktadır. Kedi, cam kafeslerde yılan ve fare beslemekte onlar üzerinde deneyler yapmaktadır. Bu sırada içeri giren gizemli bir kadın yılanların fareleri nasıl yediklerini merak etmektedir. Kadın kendine özgü bir tiptir. Yılanın birini satın alır, yine geleceğini söyleyerek laboratuvardan ayrılır. Bir daha da gelmez.

Deli Kız öyküsünde annesiyle yaşayan akıl hastası bir kızın çılgınlıkları, bu kızın sonunda kendisini nasıl öldürdüğü anlatılmaktadır. Olay, *Deli Kız* Hilda'nın çevresinde dönmektedir.

Börekçi Dükkanı insanca yaşamanın arayış ve çabalarını öykülemektedir. Anne ve babaları ölmüş ve babadan kalma kırk dönümlük çorak bir arazide Rosa ve Maria, aç kalmamak için börek yapıp satarak geçimlerini sağlama gayretleri içinde olurlar. İki kız kardeş tortilla, enchilda, tamale gibi İspanyol börekleri yapıp satarak durumlarını düzeltirler biraz. Maria atla Monterey'e gidip böreklerin malzemelerini alıp gelir, sonra böreklerini en iyi biçimde usulüne uygun olarak yapıp satarlar. Zamanla müşterileri çoğalır. Bir gün bir müşteri Rosa'nın da isteği ile Rosay'la cinsel ilişkiye girer. Sonra bu olay duyulur çevrede. Bir öğle üzeri şerif kapatmaya gelir dükkanı, kapatır. İşsiz ve aç kalan kızlar, umarı San Francisco'ya giderek kötü kadın olup para kazanmakta bulurlar. Bu verdikleri karar onurlarına dokunur, birbirlerine sarılıp çocuklar gibi ağlaşırlar.

Köy Öğretmeni de ilginç. Öte yandan başka bir teknik kullanılmış öyküde. Molly Morgan on dokuz

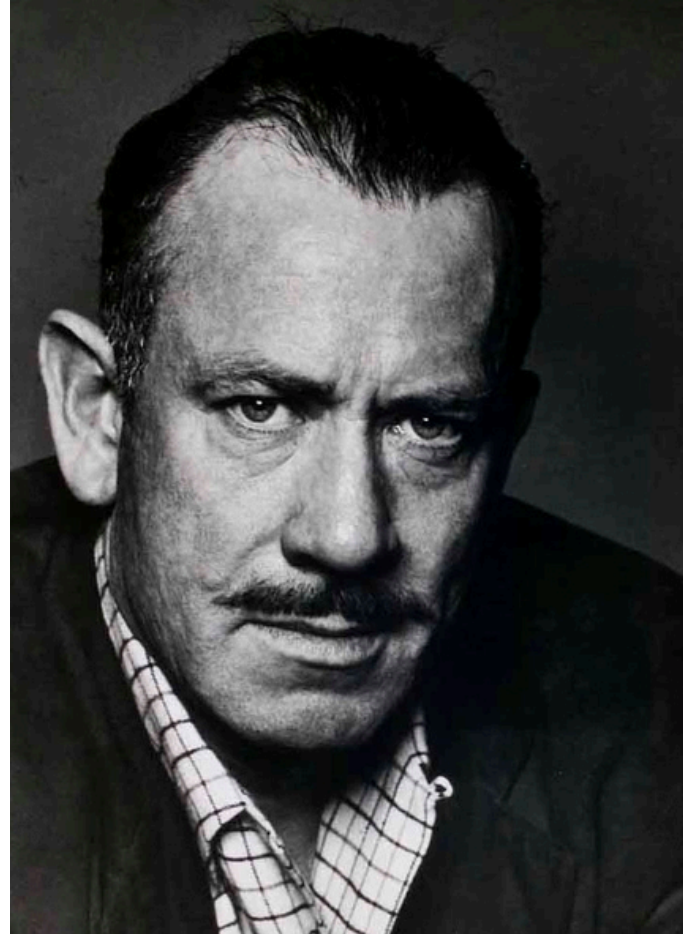
yaşında öğretmen okulunu bitirerek öğretmen olmuştur. Öğretmenlik yapmak için Salinas'tan üç mil ötedeki Cennet Çayırlarına gelir. Önce John Whiteside ile görüşecektir. John, Molly Morgan'ı tanımak ister, Morgan da öyküde içinde ayrı bir öykü halinde yaşamöyküsünü ayrıntılarıyla anlatır. Öğretmenliğe uygun bulunur, Morgan göreve başlar. Çocuklar öğretmenlerini çok sayar ve severler. Morgan beş on gün sonra çevreyi gezer, tanır, en yüksek tepede bir kulübe vardır, burayla ilgili bir haydutun öyküsünü anlatırlar. Bu kez Molly Morgan'ın içine bir korku düşer. Bu korkunun doğmasına başka neden olarak John Whiteside'nin oğlu Bill'i ve bazı çevre insanlarının tutumunu da katmak lazım. Bir gün John Whiteside'ye gelir Molly Morgan, *"Sizleri çok sevdim, yörenizi ve okulu çok sevdim!"* der. *"Ama korkuyorum, bu yüzden görevimi bırakıp memleketime dönmek istiyorum."* Kalması için ısrar eder John, kabul etmez öğretmen. Ve aynı gece John, Morgan'ı Salinas'a bırakır. Tabii Molly Morgan Salinas'tan trenle memleketine dönecektir.

Son öykü *Zürriyet*'te baş kahraman Richard Whiteside uzak Batı'ya geldiğinde altın aramanın uğraşmaya değmeyeceğine karar verir, California'nın kırsalını dolaşarak bir toprak parçası alıp doğacak çocuklarına, onların çocuklarının bir ev kurmak sevdasına kapılır. Sonunda Cennet Çayırları'na yerleşir, büyük ve gösterişli bir ev yapar, çevre halkıyla iyi anlaşır, zaman zaman onlara hizmet eder. Oğlu John doğar, büyür, Harvard'ı bitirir. Babası zatürreeden ölünce, babasının yerini alır, annesi daha önce ölmüştür. Willa adında bir akraba kızıyla evlenir. Monterey'de de evleri vardır. Willa da zamanla bir erkek evlat doğurur, adını Bill koyarlar. Mutlu bir yaşamları vardır. Sonradan John'lara komşu bir çiftliğe Bert Monroe, ailesiyle birlikte gelip yerleşir. Bill büyür, Monterey'de oturur daha çok. John bir gün yeni gelen komsusuyla evine yakın çalılıkları yakar, bu sırada alevler eve sıçrar, ev de yanar, kül olur,

nihayetinde Bill'in evine taşınırlar.

Bu öyküden, hayatta elde edilen mal ve servetlerin hiç umulmadık bir günde ve zamanın acımasız bir anında yok olabileceği düşüncesini çıkarabiliriz. Yaşam katıdır, ne getirip ne götüreceği belli olmaz.

John Steinbeck doğup büyüdüğü yer olan Salinas Vadisini, California bölgesini buralardaki olay ve yaşantıları, yabani doğayı, tarım işçi ve ırgatlarını öykü ve romanlarına konu etmiştir. Ayrıca bizzat bu ortamlarda büyüüp yetişmesi de sağlam gözlemler ve bilgiler edinmesini sağlamış ve bu kazanımları doğrudan yapıtlarına yansımıştır. Yine **Steinbeck**'in uzun yıllar bu yörelerde gezici tarım işçiliği, hatta inşaat işçiliği yaptığını da belirtmeliyim. Bu olanakları iyi değerlendiren yazar, öykü ve romanlarında tatlı bir anlatım ve biçimle bize etkili ve canlı atmosferler çizerek gerçekçiliğin sanatsal gücünü kanıtlamıştır.

Yapıtlarını okurken bir film akışı ve diriliği içinde olduğumu hissedirim ben. Acı, tatlı gerçekleri diyaloglarda, kişi karakteri betimlemelerinde çarpıcı bir uyanıklık havası ilgimizi sıcak tutarken; bu sırada yaşamsal bir güzelduyu yaratmasını da bilir yazar. Öykü ve romanlarındaki gerçekçiliği, kişiler arası diyalogları, şiirsel betimleri ve anlatıları hayalimizde sinema resimleri gibi canlanır.

O, yapıtlarından çıkan yakın ve uzak dersleri okurlarına bırakır, onları düşünce tedirginliğine sürükler.

John Steibeck, Salinas Vadisi'nin toprağı gibi verimli ve doğurgandır. Salinas'tır filizlendiğı yer; çünkü ona deneyimler kazandıran bir cömert topraktır Salinas!

Zaman hep John Steinbeck'ten yana olmuştur. Vahşi kapitalizmin topluma ne yaşam çıkmazları, ne ağır koşullar yaşattığını yapıtlarında göstermiştir. Usta yazar, daha mutlu çağlara kapılar açılması, daha insanca yaşamlara gidilmesi için kalem oynatmıştır yeryüzüne bakarak.

Onun 1962'de Nobel Ödül'ü alması nedeniyle yaptığı Nobel konuşmasındaki şu sözlerine katılmamak mümkün mü? *"(...) Yazarın tarihi misyonu değişmedi. Yazar, ıstırap veren başarısızlıklarımızı ve hatalarımızı bizlere göstermekle, karanlık ve tehlikeli düşlerimizi deşip gün yüzüne çıkarmakla yükümlüdür. (...) Bir zamanlar yalnızca Tanrıda olduğunu sandığımız birçok gücü ele geçirdik. (...) İnsanın mükemmelliğine yürekten inanmayan bir yazarın ne kendini edebiyata adadığını, ne de edebiyatta yeri olduğunu düşünüyorum."* (Parşömen, internet sayfası)

KAÇIŞ ÖYKÜSÜNDEN
JOHN STEINBECK, TÜRKÇESİ: FİLİZ KARABEY

“(..). Yol sarp bir eğim almıştı. Al selviler gitgide küçülmüştü, tepedeki yapraklar kuruydu, rüzgârın değdiği yerler yenmişti, ölüydü. At yola devam ediyordu; güneş ağır ağır tepeden doğruldu, gün akşama yaklaştı.

Dere, yan boğazdan çıkınca, yol ayrıldı. Pepe indi, atına su verdi, matarasını doldurdu. Yol, dereden ayrılır ayrılmaz ağaçlar kaybolmuş, sık çalılar, manzanita(Bir tür çiçek) ve dikenlerle çevrilmişti. Yumuşak, kara toprak da yok olmuştu. Yer, artık açık kahverengi, çoraklıktı. At, ufacık taşların üstünde sekerken kertenkeleler çalılığa kaçıyordu. (...)

Hava kupkuruydu, aşınmış dağlardan meltemin sürüklediği ince tozla doluydu. Pepe kendinden esirgeyerek, mataradan azar azar içiyor, sonra sıkıca ağzını örtüp eyer kaşından sallandırıyordu. Dağ yolu kat kat taşlı kupkuru yamaçtan yukarı tırmanıyor, kayaların etrafını dolanıyor, yarıkların altından geçiyor, kurumuş su yataklarını kesiyordu. Küçük geçide vardığı vakit, durdu uzun uzun ardına baktı. Artık kara bekçiler görünmüyordu. Ardındaki yol boştu. Sade al selvilerin yüksek tepeleri derenin aktığı yeri gösteriyordu. (...)

Ay gökte ilerledi. Pepe biraz yana döndü. Dili dönüyor, bir şeyler söylemek istiyordu, ama sadece kalın bir ıslık çıkıyordu dudaklarının arasından.

Gün doğunca, Pepe doğruldu kalktı. Gözleri gene aynıydı. Şişmiş kabark kolunu önüne getirdi, hırsla yaraya baktı. Kara çizgi bileğinden koltuğuna uzanıyordu. Hemen eli cebine, kara saplı bıçağına gitti, ama bıçak yoktu. Gözleriyle yerde arandı. Yerden keskin bir taş aldı, yarayı kesti, direnen eti yardı, sonra yeşil suyu koca koca damlalar halinde akıttı. Ardından hemen başınıgeriye eğdi, köpek gibi uludu. Sağ tarafı baştan başa acıdan titriyordu, ama acı ile kendine gelmişti. (...)

Ayaklarının dibinde kamçı gibi bir ses duydu. Bir taş parçası uçtu, kurşun bir sonraki geçide saplandı. Derin yankısı aşağılardan duyuldu. Pepe bir an aşağıya baktı, sonra gene dimdik durdu.

Vücudu geri atıldı. Sol eli çırpınırcasına göğsüne gitti. İkinci yankı aşağıdan duyuldu. Pepe öne yalpalandı, kayadan yuvarlandı. Vücudu çarpıyor, yuvarlanıyor, ufacık bir çığ topluyordu. Sonunda bir çalıya takılıp durunca, çığ ağır ağır yuvalandı, başını örttü.”

KÖY ÖĞRETMENİ ÖYKÜSÜNDEN
JOHN STEINBECK, TÜRKÇESİ: FİLİZ KARABEY

Molly Morgantrenden Salinas'da indi tam üç çeyrek saat otobüs bekledi. Koca arabada şoförle kendisinden başka kimse yoktu. (...)

Molly toz toprak içindeki adamı gözden geçirdi, tanıştırmaya merakını kabullendi. "Ben okulun yeni öğretmeniymişim. Yani inşallah öyle. Mr. Whiteside nerede oturur, biliyor musunuz?" (...)

Molly yemeğini bitirince, Mrs. Whiteside yan kapıdan birini açıp seslendi. "John, biri seni görmek istiyor." Molly'yi kapıdan itti. Genç kız kendini kütüphaneye benzer bir odada buldu. Raflar kalın, babayani, altın yıldızlı kitaplarla tıka basa doluydu. Burası aynı zamanda bir çeşit oturma odasıydı. (...)

(Mr. Whiteside:)

"Eh, Miss Mary Morgan, yanılmıyorsam bu görüşmenin gayesi geçmişiniz hakkında bilgi edinmem ve nasıl bir insan olduğunuzu aşağı yukarı anlayabilmemdir. Sözlerinizi bitirince sizin hakkınızda bazı şeyler öğrenmiş olmalıyım. ..." (...)

İlk günden okuldaki çocuklar Molly'ye hayran kaldılar. Onların halinden anlıyordu, hatta onlara karşı o kadar dürüst ve açık davranıyordu ki, onlar da onun halinden anlıyorlardı. (...)

Geceleri, Molly Öğretmen Okulundaki arkadaşlarına mektup yazıyordu. Komşuları hakkında hikâyelerle dolu, neş'e içinde mektuplardı bunlar. Sosyal durumunun öneminden ötürü her davete gitmesi gerekiyordu. (...)

Cennet çayırları vadisini çevreleyen bir dağın tepesinde koca vadiyi ve civardaki bütün yolları baştan başa görebilen bir kulübe vardı. Bu kulübeyi haydut Vasquez'in yapıp polisler memleketi bir bastan bir başa dolaşıp kendini ararken, burada oturduğu söylenirdi. Kulübe artık bir mihenk taşı olmuştu. (...)

(Molly) Kendi kendine: "Bir küçücük maceram olsun istiyorum," dedi. "Halbuki Bill de gelirse, hiç macera tarafı kalmayacak işin. Sadece bir yürüyüş olacak." Çınarların altındaki dimdik patikayı tırmanmak tam bir buçuk saat sürdü. Yerdeki yapraklar cam gibi kaygandı, güneş ateş gibiydi. Eğrelti otları, yosunlar, 'yerba buena' nın güzelim kokusu havayı doldurmuştu. Dağın tepesine çıktığı vakit, Molly'nin vücudu nemli nemliydi, üşümüştü. Kulübe, çalılırlar arasında, ufakık bir meydandaydı. Dört köşe tahta bir odacıktı, penceresi bile yoktu. Kapisiz giriş yeri gölge kadar karaydı. Ortalık ıssızdı. Sinekler, arılar, çekirgelerin vızıltısından doğan bir sessizlik vardı burada. (...)

Molly'nin içini heyecan bürümüştü. (Haydut) "Geceleri burada otururdu. İnsanların yaklaşmasına benzer bir ses duyarsa gölgelerden bir hayalet gibi karanlığa karışıp kaybolurdu." Aşağıya, Cennet Çayırları vadisine baktı baktı. Meyva bahçeleri koyu yeşil dört köşeler halinde uzanıyordu; ekinler sarıydı, ardındaki tepeler de lavanta çiçekleriyle yer yer bezenmiş açık kahverengiydi. Çiftliklerin arasında yol eğrile büküle geçip gidiyor, bir taflanın yanından dönüyor, koca bir ağacın kıyısında kıvrılıyor, bir tepenin yamacını kuşatıyordu. Bütün vadinin üstüne parıl parıl bir sıcaklık örtüsü yayılmıştı. Molly, "Gerçek değil bu," diye fısıldadı. "Masal bu. Bir hikâyeye, gerçek bir hikâyeye, ben de bir maceranın içindeyim." Uykudaki bir adamın iç çekişine denk, vadiden hafif bir rüzgâr yükseldi, sonra gene söndü gitti. (...)

Molly kaskatı masanın başına dikilmişti. "Benim yerime başka bir öğretmen bulabilir misiniz?" diye sordu.

(Mr. Whiteside:)

"Elbette bulurum. Sen şimdi git yat, ben doktoru çağırırım.."

"Onun için demedim Mr. Whiteside. Bu gece gitmek istiyorum."

"Ne söylüyorsun hastasın galiba?" (...)

"Gitmek istemiyorum... burasını çok seviyorum. Ama korkuyorum. Benim için çok mühim bu!" (...)

Molly ağlayan bir sesle: "Buradan uzaklaşırsam, bu düşünceyi aklımdan çıkarabilirim," dedi.

İhtiyar, koluyla Molly'nin omuzlarını hafifçe sıktı. "Haydi çık, eşyalarını topla, Molly," dedi. "Ben arabayı çıkarayım. Seni Salinas'a kadar götürürüm."

ÂŞIK SERÇENİN İNFAZI*

ENGİN KÜKRER

Göğsümde, can çekişirken her gece,
kurşuna dizilir bir küçük serçe.

Oysa zamanın vahşi atıydı
güneşinden kaçan bulutum.
Tutkularım sana koşan baharın
dizginsiz kanadıydı.
Gözlerinden taştı ıssızlığım,
kızıl nehirlerinde
karbeyaz günahlarımı,
ateşinle yıkadım.
Tüylerimde rujlu barut izi,
delik deşik oldu maviliğim.
Her vuruluşumda,
gidişinin küf rengine boyandım.

Oysa yalanın eski adıydı
gülüşünden kopan umudum.
Korkularım sana açılan diyarın
kefensiz celladıydı.
Dizlerinden düştü yalnızlığım,
kırçıl şehirlerinde
aklanmaz siyahlarımı,
güneşinle kutsadım.
Ciğerime doldu aşk denizi,
bölük pörçük oldu asiliğim.
Her boğuluşumda,
yitişinin sessizliğine bulandım.

Göğümde gün eksilirken her gece,
kurşuna dizilir bir küçük serçe.

*Şiirin omurgasını oluşturan "Kurşuna Dizilir" bölümünde Şair Burçin Laçın Altay'ın "Göz Değirmeninde Ateş Suları" şiirinin "Kurşuna dizilmiş bir geceyi avuçlarımda tutarım ben şimdi" mısrasından esinlenilmiştir.

Bakakaldım

EMRE GÜRKAN KANMAZ

Tortuya. Suya. Yavru kedilere. Makilere. Otobüs duraklarına. Kitaplara. Plazalara. Tespihlere. Madeni paralara. Sakallara. Lüks arabalara. Yırtık ayakkabılara. Boyun kirlerine. Omurgasız kavgalara. Anahtar deliklerine. Mantar panolara. Şarap mantarlarına. Şah damarlara. Dubara naralarına. Fularlara. Fuarlara. Konuklara. Kovuklara. Kuşlara. Gök-Ormana. Tümüne. Yok. Hayır. Çok daha baktım. Birçok kere. Birçok şeye. Birçoğu daha var. İlhan. Berk. Gibi. De. Bakmak. Lazım. Neşet. Usta. Gibi. De... Baktım. Hep baktım. Yüzyıllar boyunca. (Belki humma)

Ne çok ayna çatlatmışım.

GÖKYÜZÜ CAMDAN AŞAĞI DÜŞTÜ

EMRE GÜRKAN KANMAZ

Selim'le oturup içilmez çünkü akli bir karış havadadır
Dilinde sayısız ansiklopedi, cebinde yanık kokulu defter
Normalde iyi çocuktur, mevsimler gibi aramız iyidir
Selim'le oturup içilmez çünkü doğrusu zehirden bir akrep

Ne söylese doğrudur bu bazen bir apartman doğurur
Çocukların yaldızlı kağıtlara sarılışını komik bulur
Apartmanda merdivenler, katlarda sıkışmış insanlar
Devletle arası iyi değildir Selim'in çünkü yoksuldur

Gökyüzü camdan aşağı düştü, dedi Selim bir gün
Sabah uyanınca içtiğim soğuk su gibi içime oturdu
Öküz öldü sandım, ortaklık bozuldu sandım, öldü sandım
Meğer Selim'in yuvasından kaçan akli kaybolmuş

Selim yoksa sonunda seni de mi delirttiler güpegündüz
Tavuk döner çalan bir martının ağzında?

BİLET

GÜLTEKİN TEZCAN

rayından çıkmış bir hayat için
istasyonlar aradım hep
bulduğumda tek şiir kalmıştı elimde
zamanın tavanı aktı, odalara döküldü
tanrım kimin yolcusuydum ben
üşürken böyle

günler vagonlar gibi ömrüme sıralandı
günler vagonlar gibi
birbirinin aynı

eskidendi
kalbim ıslak bir betonken henüz
şehrin en kalabalık caddesinde
ve beklemek bozmamışken türlü anlamları
uzakların yağmuru
böyle güzel düşmemişken gözlerime
dünyayla yan yana resimlerim de vardı

şimdi günler...
günler vagonlar gibi birbirinin aynı

BİR KEVIN MURRAY KLASİĞİ: “LİDERLİK DİLİ”

SELÇUK ARSLAN

Yaklaşık kırk yıllık bir süre içinde stratejik iletişim, itibar yönetimi ve liderlik koçluğu uzmanlığının yanında CEO ve büyük şirket başkanlarına danışmanlık yapan Kevin Murray, bu deneyimini iş sektöründeki görüştüğü lider kişilerden dinlediği öykülerle birleştirerek, “Liderlik Dili” kitabını okuyucularıyla buluşturmuştur.

Kitabın sayfalarını karıştırmaya başladığımızda karşımıza çıkan ilk konu aslında bir hayli ilgi çekici. 1806 yılı Ekim ayında Napolyon Bonaparte önderliğindeki Fransız kuvvetleri ile III. Friedrich Wilhelm'in daha güçlü Prusya ordusunun karşı karşıya geldiği Jena-Auerstedt Muharebesinde savaşmak için 200.000 asker bulunuyordu. Savaş ortamının askerler üzerinde sebep olduğu gerginlik ve korku, havaya çöken sisle anlamını buluyordu. Napolyon'un askerleri az sayıda olmasına rağmen Prusya ordusuna karşı büyük bir mücadele örneği vererek savaştan zaferle ayrılmıştı.

Savaş sonrası dönemde Prusya askeri felsefecisi **Carl von Clausewitz** yaşadıkları yenilginin sebepleri üzerine odaklandığında şu sonuca vardı: Prusya askeri o güne kadar hep katı bir emir-komuta liderlik felsefesiyle yönetilmişti. Prusyalı komutanlar en sonuç belirleyici nitelikteki fırsatları kaçırmasına rağmen savaş alanında daha seri ve yaratıcı hareket eden **Napolyon**'un askerleri, üst komuta kademesine danışmadan en küçük fırsatı bile değerlendirerek kendi başlarına inisiyatif alabilmişti.

Yazar, kitabının ana konusu olan liderliği anlatma serüvenini bu tarihi hadisenin ışığıyla aydınlatmaktadır. Günümüzdeki liderlik ve yönetim anlayışı açısından değerlendirdiğimizde komutanın asıl niyeti aslında iş dünyasında bir anlamıyla "misyon" olarak karşımıza çıkmaktadır. Misyon çizginin tanımı, yönü ve hedefi noktasında oluşturulan kurum kültürü, organizasyonda yer alan herkesin bir anlamda o havayı solumasını sağlamaktadır. Liderden de bu organizasyonda beklenen, cesaret, inandığı şeyler uğruna ayakta kalabilmeyi başarmak ve ekibindeki kişilerin içindeki liderlik yönlerini -ateşin her şeyi kendine dönüştürme özelliğine eş- ortaya çıkarması beklenmektedir.

Kevin Murray ayrıca bu özelliklerin dışında liderin iletişim içinde olduğu tüm ortamlarda ve koşullarda karşısındaki insanın nasıl düşündüğünü, ne hissettiğini ve hangi yönde hareket etmek istediğini bilmesinin çok önemli olduğunu belirtir. Çünkü içinde bulunduğu pozisyon lidere, çalışanlarına hem manevi bir pusula hem de çalışanın içindeki deviyandırmaya yardım eden bir ilham perisi olma görevini yüklemektedir.

Hollywood senaryo yazarlarının dillerinden düşürmedikleri "Anlatma, göster" sloganındaki kastedilen anlamı, seyirciye başkarakterin cimri olduğu anlatmak yerine bir barda, içki ismarlama sırası ona geldiğinde tuvalete sığışırken göstermektedir. Seyirciye karakterin cimrinin teki olduğunu günlük hayattaki davranışından anlatılmaktadır. Aynı şekilde liderin davasına tutku duyduğunu sözle değil, davranışıyla göstermesi en etkili yöntemdir.

İşin en başında yapılması gereken hiçbir belirsizliğe ve muğlaklığa sebebiyet vermeden başarının açık ve net resminin çizilmesidir. Çünkü kitapta, insanların tüm zamanının, "acaba liderimiz ne yapmamızı istiyor", diye fikir yürütmekle geçtiği anlatılmaktadır. Liderin karşısındaki kişiyle bir güven ortamı oluşturması, o kişiye en başta zaman ayırması, onu dinlemesi, anlamaya çalışması ve iyi bir iletişim kurmasına bağlıdır. İyi bir iletişimden kastedilen aslında tek tarafın dinlemediği, kimsenin suçlanmadığı, her iki tarafında birbirine saygı çerçevesinde yaklaşımıyla mümkün olmaktadır.

Emekli Albay ve aynı zamanda Uluslararası Stratejik Araştırmalar konsey üyesi **Lord Guthrie**'in, "*Bana kalırsa liderlik için iletişimde en önemli unsur basitliktir. Ardından söyledikleriniz kendiniz de inanmalı ve tabii rotanızdan hiç sapmamalısınız. Aynı mesajı tekrar tekrar yollama-*

nız gerekebilir” şeklinde kısaca konuyu özetlemektedir.

Kıdemli İK profesyonelleri ise geleceğin liderlerinin her şeyden önce bir dizi ayırt edici kişisel özelliğe sahip olması gerektiğinin altını çizer. Bunlar daha çok ilişkiler ve kişiler arası alanla ilgiliydi. Duygusal zekâ sahibi, güvenilir, doğal lider ve iletişimci vasıflarına sahip, vizyoner, insanlara motivasyon ve esin veren, ayrıca aktif ve hırslı insanlar arıyorlardı.

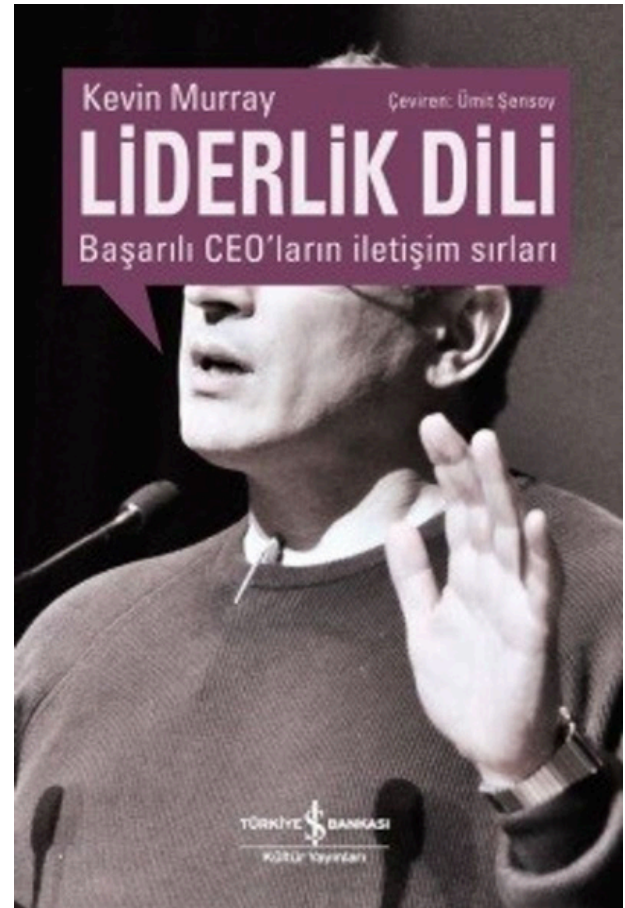
Kevin Murray'nin görüşmelerinin sonunda liderlere yönelttiği “bugün anlattıklarınız arasından tek bir noktayı öne çıkarmak isteseniz, ne olurdu?” sorusuna verdiği yanıtlar şu şekildedir:

- 5.sırada %9 oyla liderlerin iyi bir iletişimci olmasının hayati önemine vurgu yapılmıştır.
- 4.sırada %11 oyla liderlerin sürekli ortalıkta dolaşıp insanlarla aralıksız sohbet ederek görünür olması gerektiği ifade edilmiştir.
- 3.sırada %14 oyla liderlerin gerek insanları dinleme açısından gerekse doğru mesajlar hazırlama açısından izleyici kitlesine odaklanması gerektiğini söylenmektedir.
- 2.sırada %20'oyla vizyonunuzu, değerlerinizi ve misyonunuzu etkin bir biçimde iletmenin gerekliliği üzerinde durulmaktadır.
- 1.sırada %45 oyla ifade edilen en önemli husus, gerçekten iyi bir iletişimci olmak için önce kendinize bakmanız gerektiğidir.

Modern dünyanın şeffaflaşması ve iletişimin her alanda öneminin artmasıyla günümüz liderlerinden çalışanlarıyla ve karşılaştıkları sorunların tümüyle ilgili olarak iletişimi kesintisiz sürdürmeleri gerektiğine kitapta yer verilmektedir.

Son olarak özetlemek gerekirse hayatın tüm dinamikleri, içimizdeki dünyanın bir yansıması ve görüntüsü olarak karşımıza çıkmaktadır. Çözmek için uğraştığımız tüm problemlerde ve uyum sağlamak için attığımız her adımda karşımıza çıkan tüm zorlukları kendi iç dünyamızdan ayı tutmadan değerlendirmemiz gerekir. Olayları ve problemleri kendi bütünlüğümüze dahil ederek çözebiliriz. Bunun için ilk adım önce kendimiz inanmak ve bu doğrultuda hareket etmektir. Bu tür liderlerin çoğunlukta olduğu organizasyonlarda, çalışanların işine bağlı, zoraki bir şekilde çalışmayan, kendi isteğiyle fazladan gayret gösterdiği görülecektir. Oluşan bu sinerji, aynı frekansa sahip ışık demetlerinin oluşturduğu lazer ışığına benzeyen bir keskinliğe, yüksek enerjiye ve güce ulaşacaktır.

“Sahicilik ışıltılı ve akıcı bir sunumdan daha etkilidir. Kendiniz olun. Rol yaparak lider olunmaz.”

DEMİRİN ÇELİK GÜLÜŞÜ

KEMAL BAYRAKCI

Göz pınarlarında yarenlik eder
tomurcuklarını patlatan tav
sesinin ırmağında ezgiler akar.

Yüzünün harmanında kanat çırpar
toprakta tohumu yaran cemre
pıhtın kalbimin gülüşünde çarpar.

Teninde ezberlenir arzuların tarihi
fosilime ruhunu bağışlar dudakların
taçlandırır soluğun ağırladığı iksiri.

Üleşir içinde akan hürriyet melodisini
yüreği aşka düğümlü bir şarkının ömrü
hazzın ateşine dokur çiçek açan sesini.

Tavlı bir demirin çelik gülüşünü dinle
dizelerine damlayan sözcüklerini şiirin
ezberle akli baştan çıkaran bir yürekle.

12.2023

MUAF

OZAN ÇAYLAK

Kendime 3detiyordum t3m hesapları
Yan masada bira içenlerin
Arka masada 3p3şenlerin
Tuvalette sevişenlerin
Hepsini kendime 3detiyordum
Sadece yalnızlığımı sana
borlandırmiştım
Senin gelişinden başka hiçbir Şey
3deyemezdi
Ben bile gelsem
Yine de 3denmezdi bu ayrılığın borcu
Bu y3zden senin gelmen bekleniyordu
Başkası hiç değil

Mikro cennete son çıkış

SABIHA HANCI

(Bu dörtlük senin iğdiş edilmiş kökten sevici eşey gölgene gelsin)

Yaşamındaki bir şeyleri öteleyebilir, tekmeleyebilir hatta üstüne
kapaklanabilirsin

Onları boğabilirsin
diri diri gömebilirsin

Onlar senin en önce istencin, çocuk merakın, duru sevincin

Yankını örtemezsin, susturamazsın, kapatamazsın. Onlar senin bilinçaltın gibi
örtük, ayrıksı dilin gibi yasak,
avuçlarının içi kadar köklerini imleyen işaretler, nefesin ve usun birlikteliği ile
oluşan yutaktan dağılan

sesler

ve o sesler yeniden anlamlı sözcükleri doğuran mikro zerrecikler olarak
duyumsandı

Her yanında varolan ve seni bitirmeye duran kemirgenler

İşte ben o kurtların solucanların seni kemirip yaşamın gerisine atmış olan,

Bu "artık" karamsarlığında

hafif loş, yarı aydın bir sabah, tek hücreli yalın gerçekliği olarak dünyaya
geldim

Capcanlı

Bahsettiğim yer yüzün-

ün altında çığırın senin içsesin

"Evvel zaman içinde kalbur saman içinde"

Babilin asma bahçelerinde olduğun kara cuma kadar yalnız duyumsayabilirsin
iğne ucu kadar boşluk olmayan meydanda

Cinnet ve doğruluk sözleri için

Mantığın hiçliğine davet edilen bu kalabalıkta

Biçare gezinebilirsin

Elinde bir bayrakla

Bulunabilirsin

bayrak senin utancınla geçen gökyüzünde doğruluyordu

kanatlarını bir al kokuşmuşluk denizine düşürdüğünü

İçinden solucanlar kurtlar ve hastalıklar geçiyordu

Ayakların ise kayboluyordu

Labirent yollarında şehrin

MİKRO CENNETE SON ÇIKIŞ

SABIHA HANCI

Kapıları Kapalı duran evlere dönüp bakarken
O kapıların önünde insanlık tarihi kadar eski kaybolmuşluğun çarpıyordu
yüzüne.

Kaybolmuşluğun
Arı ve duru olmayan sularda yüzüyor, dipte kayıp şehrin surlarını
yükseltircesine

Ve uzaklarda son mavi yüzgeçli orkinos balık sürüsüne katılıp gitmek
istercesine

Kaybolmuşsun
Hemde körebe oynarken
daracık bir evde seslere sağır ve dilsiz olmuşsun
İçsesin, boşluk duvarları parçalayıp yine de duyulmuyor
Ve kimse bilmiyor
Yolculuğuma heybede can olan ermişliğinin soyu tükeniyor
Çünkü kuşlar artık kanatlarını yiyip duruyor bu evrende
Çevremizi kuşatan bu kıtlık, insan sevgisinin kıtlığı, öyle yokedici ve tüketici
Varsa yoksa bu yapayalnız durup kaldığımız zeytin ağacının altındaki sahipli
darağacına

asılı bileklerim
o köyün ağası, o şehrin bekçisi, o ormanın koruyucusu, o ülkenin başbelası ve
dünyanın hükümrana boyun

eğen er, o satılmış ispiyoncu
Seni zayıf ve incecik dal gibi gövdeni büküp yağlı urgan olarak gerdi bu ağaca
Ben ki senin mikro kurtçuklarından doğdum

Capcanlı
Ben bu minicik geminin kaptanı ve murettebatı
bir umut bu kara parçasını her yanından fethedip, urganı alaşağı ederim diye
ölümüne kuşanmışım

sözcüklerimi, kanata kanata
yo yo öyle yağma yok!
Korkma, bu sadece bir metafor ve seni üzmesin
Gövdeni çekip çıkardığın menekşe moru bu kayaların taşların ve toprağın her
yanı isyankârlık!

Ayaklarımın altında sert ve biçare dönüp duran bu şeyler gibi bir kuytuluğa
girmek üzereler

Bu bitmiş ve tükenmiş
Zamanın
Kim bilir belki de umut hiç yok.

MEKTUBUMA BURADA SON VERİRKEN...

HALE ÜNSAL KARLITEPE

Anneciğim,

28 Ocak, Pazar

Uzun zamandır yazamadım sana. Ne olur kusuruma bakma. Elim başıma ermiyor bir türlü. Günler nasıl hızla geçiyor, daha yeni sabah olmuşken ne ara akşam oluveriyor hiç anlamıyorum.

Biliyorum babamı merak ediyorsun. Ne yazık ki sana güzel haberler veremeyeceğim. Babam günden güne kötülüyor anne. Doktor, verdiği ilaçların sadece hastalığın ilerleyişini yavaşlatmaya yaradığını söyledi. Kesin bir tedavisi yokmuş maalesef. Gördüğü halüsinasyonlardaki kişilerle konuşmaya başladı artık. Bazı geceler sesine uyanıyorum. Odasına bir gidiyorum ki, yatağa oturmuş karanlıkta kendi kendine kavga eder gibi konuşuyor:

“Çekilin, kalkın karyolamdan! Babanızın çiftliği mi burası? Sabahtan akşama kadar oturup duruyorsunuz. Gidin artık evinize. Al şu çocuklarını topla götür evimden! Sana söylüyorum utanmaz adam!”

Gündüzleri ise bastonuyla sözüm ona halının üzerinde ordu halinde yürüyen hamam böceklerini sayıyor. Sayması bitince de kışkırlıyor onları. Bıraksam saatlerce yapacak bunu, o derece. Bazen onun o hallerinden ürküyorum inan ki. Bilmeden kendine bir zarar verirse diye aklım çıkıyor. Geçen gün “Koş çabuk gel!” diye seslendi bana. Yataktan düştü zannettim. Nasıl gittiğimi bilemedim yanına. Oysa yatağında uzanmış gayet sakin yatıyordu. “Otur şuraya ve beni iyi dinle.” dedi. Oturdum. O şaşkınlıkla aklının yerine geldiğini bile düşündüm. Öyle ciddi konuşuyordu.

“Banyodaki büyük leğeni alıp mutfağa götür. Yarisını geçene kadar su doldur. Sonra yumurtaları teker teker ve yavaşça içine bırak. Fırçayla nazikçe yıka hepsini.” dedi.

Ben şaşkın “Hangi yumurtaları baba?” diye sorunca sinirlendi.

“Kör müsün, viyolüyle orada tezgâhın üstünde duruyor kaç gündür. Pazardan aldım ya geçen hafta. Hakiki köy yumurtası onlar. Zıyan etmeden dolaba kaldırmak lazım. En alt çekmecedeki bezlerden birini alıp bütün yumurtaları tek tek kurula. Sonra buzdolabındaki yumurta rafına yerleştir. Anladın mı?” deyince “Peki” dedim. Ne diyeyim?

Bak yine sesleniyor. Kızdırmayayım şimdi. Öfke nöbetleri çok zor geçiyor yoksa. Sonra devam ederim. Seni çok özledim.

11 Şubat, Pazar

Canım Annem,

Sonra devam ederim demiştim ama tam iki hafta geçti üstünden. “Sonra” değil, “epey sonra” oldu anlayacağın. Ama ne yapayım, isteyerek uzatmıyorum arayı. Sebepleri biliyorsun. Ama inan ki sana yazmak çok iyi geliyor bana. Sanki burada, yanımdaymışın gibi hissediyorum.

Bir zamanlar bir dergide okumuştum; “İntihar edenlerin çoğu, yarı yolda kalmış katillerdir. Başkalarını öldürmeyi göze alamadıkları için kendilerini öldürürler.” demiş İspanyol düşünürün biri. İnanır mısın bunu okuduktan iki gün sonra Meral’in ölüm haberini aldım.

MEKTUBUMA BURADA SON VERİRKEN.. HALE ÜNSAL KARLITEPE

İntihar etmiş. Bir gün arayla doğdunuz dersin ya hep, işte o, Asuman teyzenin ortanca kızı. Beline kadar uzanan kıvrır kıvrır sapsarı saçları, kaşlarına değip geri kıvrılan uzun kirpikleri, küçücük hokka gibi burnuyla dünyalar güzeli Meral. Küçükken çok kıskanırdım onu. En çok da saçlarını. Bıraktığı mektupta sevmediği ve onu sevmeyen bir adamın karısı olmaya daha fazla dayanamadığını yazmış. Dövüyormuş kocası. Canı sıkıldıkça dövüyormuş şerefsiz. Kocasını öldüremediği için kendi canına kıydı bence. İntihar edeceğine keşke boşansaydı. Hatta en başta ailesine karşı çıkıp onunla evlenmeyi kabul etmeseydi. Ben başkasını seviyorum diyebilseydi. Zaten hep bu oldu bittiler, bu zorunluluklar öldürüyor kadınları anne.

Meral'den sonra sinirlerim iyice bozuldu. Duvardaki saatin tik taklarına, her saat başı ötüşüne bile dayanamaz oldum. O yüzden salondaki çok sevdiğin guguklu saati durdurmak zorunda kaldım. Ne olur bana kırılma. Biliyorsun, seni çok seviyorum.

22 Şubat, Perşembe

Biricik Annem,

Bu sabah babamı mutfakta bardağa koyduğu suyun üzerine çamaşır suyu ekleyip içmek üzereyken yakaladım. Korkudan bayılacak gibi oldum. Benim dehşetle kocaman açılmış gözlerimi görünce ürkek bakışlarla, sesi titreyerek; "Büyük abdestim çok fena kokuyor. Öyle böyle değil kızım. İçimde ne pislikler biriktiyse artık. Bağırsaklarımı temizlemem, dezenfekte etmem lazım. Ne olur bırak da içeyim" deyip ağlamaya başladı. Bardağı elinden kapıp lavaboya nasıl boşalttığımı bilmiyorum. Sonra sarılıp dakikalarca birlikte

ağladık. Neyse ki çabuk unutuyor. Yoksa gerçekten her şey çok daha zor olurdu. İkimiz için de.

Hâlâ olayın şokundayım. O yüzden uzun uzun yazamayacağım. Beni anlayacağına eminim.

Öperim.

12 Mart, Salı

Canım Anneciğim,

Belki mektuplarımı okurken sen de fark etmişsindir. Birkaç mektubumda babamdan bahsederken bir sonrakinde başka şeylerden bahsetmeye çalışıyorum. Amacım hem seni buradan uzaklardayken tedirgin etmemek hem de kendi ruh sağlığını korumaya çalışmak.

Sana yeni havadis; Hatice teyzeler oğullarının yanına İzmir'e taşındılar. Ertan tutturmuş illa geleceksiniz diye. Hatice teyzenin gitmeye niyeti yoktu hiç. Metin amca da bilirsin zaten uyaroğlu. Epey direndiler Ertan'a. Ama Hatice teyze kocasının beynine pıhtı attığı gün direnmekten vazgeçti. Metin amcanın sağ kolunda ve sağ bacağında biraz sekel kaldı ama buna da şükür dediler. Hastaneden taburcu olur olmaz taşınma hazırlıklarına başladılar. Giderken de uğradı Hatice teyze. "Eşyalar yüklendi, kamyon yola çıktı. Ertan da bizi almaya geldi. Hakkını helal et kızım artık gidiyoruz" deyince gözyaşlarımı tutamadım. Sıkı, sımsıkı sarıldım ona. İnanır mısın sanki sana sarılıyormuş gibi hissettim ve seni ne çok özlediğimi bir kez daha fark ettim.

Arka bahçedeki nergislerimiz açtı anne. Çok sevdiğimiz o mis kokulu zarif nergisler. Sabah bir koşu toplayıp geldim. "Aman bunu da moda

MEKTUBUMA BURADA SON VERİRKEN.. HALE ÜNSAL KARLITEPE

diye aldık ama hiç kullanamadık" dediğin kesme kristal vazoya su doldurup içine koydum. Salon mis gibi kokuyor şimdi. Vazon da kullanılıyor artık.

Ah sana yazarken zamanı unutuyorum. Ocakta sütlaç vardı, dibi tutmasın. Bilirsin babam çok sever. Onun için yaptım. Umarım yedirmeyi başarabilirim.

Bir sonraki mektupta görüşmek üzere anneciğim, sımsıkı sarılıp özlemişçe öperim seni.

23 Mart, Cumartesi

Anneciğim,

Aylardır babamın varlıktan yokluğa doğru yol alışına çaresizce şahit olmak canımı öyle yakıyor ki. Bununla nasıl baş edeceğimi henüz bilmiyorum ama başarmayı umuyorum.

Hatırlar mısın, Ankara'ya rahmetli teyzemleri ziyarete giderdik de teyzem evimize geri döndüğümüz gün asla evini süpürüp silmezdi. O titiz kadın o gün asla temizlik yapmaz, kullandığımız çarşafları nevresimleri yıkamaz, mutlaka ertesi günü beklerdi. Bizim sağ salim vardığımızı haber aldığı gibi de kolları sıvayıp temizliğe girişirdi. Ben de haftalardır ne süpürge yapıyorum ne paspas yapıyorum ne de toz alıyorum. Zira babam bu evde artık bir misafir gibi ve gideceği yere ulaşmadan benim de elim asla temizliğe gitmeyecek. Pislikten ölmeyiz herhalde değil mi? Zaten temizlik yapacak dermanım da yok artık. Eskisi gibi değilim. Şu son bir senenin her ayı birer yıl gibi geçti gitti ömrümden.

Bundan beş gün önceydi. Saat gece yarısını çoktan geçmiş, bense uyku ipinin ucunu kaçırmıştım yine. Uyuyamasam da hiç olmazsa dinlenirim diye ışığı söndürmüş odamda yatıyordum. Birden babamı tepemde görürince saçlarımdan ayak uçlarıma kadar ürperdim. Ürkütücü bir gölge gibi öylece kıpırdamadan duruyordu. Olduğundan daha da iri bir cüssesi vardı sanki. Ya da bana öyle geldi, bilmiyorum. Konuşmuyor, öylece dikiliyordu baş ucumda. Sonra birden koridordan gelen ışıkla elinde parlayan ekmek bıçağını fark ettim. Kalbimin deli gibi atmasına engel olamıyordum. O ise hâlâ çakılmış gibi olduğu yerde hiç kıpırtısız durmaya devam ediyordu. Elindeki bıçağın birazdan havada bir kavis çizerek bana doğru hızla yaklaşacak ve nereme rast gelirse saplanacak olması ihtimali kanımı dondurmaya yetmişti. Sırtımdan buz gibi terler boşanırken nasıl olduysa bir anda kendimi toparladım ve her şeyi göze alıp "Baba ne yapıyorsun burada?" diyebilirdim. "Korkma kızım, uyanmanı bekliyordum." dedi en sevecen sesiyle. Bıçağı uzatıp;

"Yastığının altına koy bunu. Gece vakti olur olmaz adamlar dolaşüyor evin içinde. Ben uyuyor olurum falan, sana bir zarar vermesinler."

O geceden beri kendimde değilim anne. Durup dururken ağlama krizlerine giriyorum. Sakinleştiricilerle ayaktayım. Daha uzun yazamayacağım bugün, affet.

15 Nisan, Pazartesi

Canım Anneciğim,

Babam konuşmıyor artık. Bütün gün uyuyor. Öyle üzgünüm ki...

MEKTUBUMA BURADA SON VERİRKEN.. HALE ÜNSAL KARLITEPE

Bu sessizlikte yitip gitmekten çok korkuyorum anne. O karanlık girdaba düşüp kendi sesimi de yitirmekten, sessizliğin sesimi yutmasından korkuyorum anne. İşte bu başıma gelmesin diye evin içinde sürekli yüksek sesle kendi kendime konuşuyorum. Evi süpürürken, dolmalık biberlerin saplarını çıkarırken, ispanak ayıklarken, bulaşıkları yıkarken, ütü yaparken. Dışarıdan bir duyan olsa, delirmiş bu der. Delirmedim. Henüz delirmedim yani.

Hani babaannemlerden dönüşte dedem her seferinde bizi kapının önüne kadar inip yolcu ederdi ya. Biz elini öpüp vedalaştıktan sonra tam arabaya binerken “Seneye belki görüşürüz belki görüşemeyiz, hakkınızı helal edin” derkenki surat ifadesini hatırla dedemin. İşte birkaç gündür aynı ifade babamın yüzüne yerleşti. Konuşamasa da gözleri sabaha ya çıkarım ya çıkamam diyor. Ne yapacağım ben anne? Onu hayata bağlamaya, iyileştirmeye, hiçbir şeye gücüm yetmiyor artık.

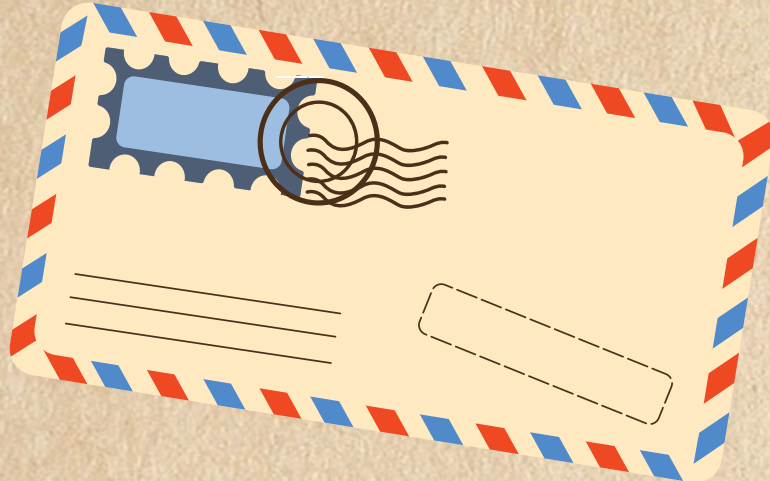
Ölümün bir kokusu var biliyor musun anne? Evet, kesinlikle var. Böyle sanki ekşimsi ve biraz da nemli, genzi rahatsız edici bir koku. Evin her köşesine sinen, adeta “gelıyorum” diyen bir koku. Evimiz ölüm kokuyor anne...

9 Mayıs, Perşembe
Canım Anneciğim,

Bu sana son mektubum. Ne olur yazmaktan vazgeçeceğim için gönül koyma bana. Dermanım yok hiçbir şeye.

Buraya kadarmış annem. Bitti. O cüsseli adam küçüldü küçüldü, bir çocuk kadar kaldı son günlerinde. İyice zayıfladı, boyu kısaldı, kamburu iyice iki büklüm yaptı onu. Hele geceleri takma dişlerini çıkarıp avurtları tamamen içine göçtüğünde tam bir hayalet benzemeye başlamıştı. Onca yıllık kocanı görsen tanıyamazdın inan. Onun o yakışıklı ve heybetli duruşu, o güzel gülüşü kenarı tırtıklı kartlara basılmış siyah beyaz fotoğraflarda kaldı artık. Tıpkı senin gibi. Yasım birdi, iki oldu. Yokluğunuz hiçbir zaman geçmeyecek derin bir yara izi artık bende. Fark etmeden elim değse ciğerimi sökecek, asla kabuk bağlamayacak hep cılk bir yaranın izi.

Bundan sonra babam sana emanet anne. Seni bulup yanına gelir gelmez bana haber vermek için rüyama girin ki ben de temizliğe başlayayım.

İHTİYARLIK

NADİR GÖKTÜRK

Babacığım
Ben gelince anlatacağım
Sen gittikten sonra neler oldu dünyada neler
Bir yandan acaba hiç söylemesem mi diye de düşünüyorum
Sen gene hayallerinle kalsan kendi başına
Ama bekle
Mutlaka geleceğim
Hepsini anlatacağım sana birer birer

Babacığım
Nerden başlasam ki bilemiyorum
Bu ikibinli yıllar var ya ikibinli yıllar
Hani sen de gelmiştin taa kapısına kadar
Her gün yeni bir yaprak düşüyor üstümüze
Gevezelik takviminden
Hem de havadayken daha
Bu da mı olacaktı diyor insan
İnanamıyor önce
Sonra alışıyor hemen
Bütün hengâmelere

Çatır çutur ediyor her seferinde beyin
Sanırsın sekizlik onluk bir deprem
Yürümeye başlıyor sırtında kamburla dağlar
Denizler yolunu şaşırıyor
Hele de o sağa sola koşuşturan adem oğulları yok mu
İçi yanıyor insanın babacığım
Kimi arabasına kurulmuş çala çala kornasını
Kimi yalın ayak başı kabak
Ne kadar acıdır tahmin edersin
Düğün konvoyunda gidermiş gibi
Sırtında
Kendi sandukanı taşımak

Ah bu ikibinli yıllar babacığım
Tam da evlere şenlik
Bir görebilseydin ne düşünürdün bilmem
Hani kuşaklar vardı eskiden
Cumhuriyetin ilk kuşağı denirdi
Altmışsekizli, yetmişsekizli falan
Derken
Yepyeni bir kuşak çıktı alfabeden
Yani "Bizim sonramız olmaz
Devamı kıyamettir" diye
İsmi de koydular Z
Aslında bu mesaj hepimize
Oysa onlar da bizim gibi insan
Bildiğin
İki ayaklı
Farkında değil garipler filmin sonuna denk geldiklerinin
Oysa yaşamak o çaresizler için artık hayal
Aşkları internette, umutları harddisklerde saklanmış
Hayalleri dijital

İHTİYARLIK NADİR GÖKTÜRK

Bizim coğrafya ve doğuya doğrusu malûm, bilirsin
Yani aklın henüz pek yürürlüğe girmediği yerler
Marshall yardımıyla işi başlatmıştı ya hani hayırsever
Amerika
Barış Gönüllüleri, süt tozları, mermi, roket falan
derken
Zamanla bu hileli hibeleri iyice artırdı
Herkesi düşman yaptı birbirine
Herkesin binbir nedeni oluştu husûmet için
Kafa kesmeler, kadın taşlamalar, köle ticareti
Kafese koyup yakmalar, hele de boyun vurmalar falan
Artık iyice moda
İşsiz güçsüz umutsuz bir nesil
Dört taraf canlı bomba
Bas tuşa, uçur dünyayı canlı canlı havaya
Savaş ucuz işçilik oldu, şehitlikse bedava
Bu bataklıktan kaçan insancıklar da
Sınır kapılarına koşup
Yeni bir vatan dilenmeye başladılar avuçlarını açıp
Umutları tükenmiş, omuzlarında keder
Arkalarında kan, isyan ve gözyaşı
Sırtlarında bebeler

Babacığım
Biz iyice tuhaflaşık bu arada
Savaşlar da yetmiyor artık bize
Yangınlar depremler zaten gırla
Denizler kabarıyor, nehirler taşıyor
İnsanoğlu öyle marifetler edindi ki usul usul
“Ben bu hallere de mi düşecektim oğul” diye
yırtınıyor yana yana
Şu bizim emektar
Tabiat ana
Gecesini gündüzünü bile şaşırıldı garip
Birbirine girdi yazı kışı
Ekseni para oldu ya dünyanın
Dizlerini dövüyor
Bakıp
Boş cüzdanına

İHTİYARLIK NADİR GÖKTÜRK

Bir de ekstradan müsilajımız oldu babacığım
Sen şimdi o da neymiş diyeceksin
Hani bu denizleri falan pisletiyoruz ya
Çöplerimiz, kanalizasyonlar, plastik, kimya
Zaman geçti, şişti artık zavallı
Sonunda yüzümüze vurmaya başladı beyaz beyaz
Babacığım
Artık balıklar boğuluyor denizde biliyor musun
Bildiğin balık
Hani şu oltamıza takılan sevimli yaratık
Nefes alamaz oldular ne zamandır dalınca suya
Müsilaj işte böyle bir şey babacığım
Sade Marmara değil, şu bizim Ege'ye de yerleşiyor
Basbayağı kustumuk be ya..!

Canım babam benim,
Bir de cep telefonu diye bir şey çıkmıştı ya
Sen de hatırlarsın belki hayal meyal
Hiç kablosu olmayan, yeni nesil bir dünya
Cebimizden de çıkıp avucumuza yapıştı
Üstelik fotoğraf çekiyor, mektup post alıyor
Bankaya para yatırıyor bizim adımıza
Eskiden ismin beş hâli vardı
Artık cismin her hâli mevcut bu makinada
Güler gibi yapıp ağlarken selfilerimiz
Uyurken rüyadışı filmler izlenceler
Ne zamandır kahveye de gitmiyoruz okey oynamaya
Çayımızı bile evden sipariş veriyoruz
QR koduyla
Dokunuverdik mi tuşa
Motorcular gaza basıp
Getiriveriyorlar
Konumumuza
İnanır mısın
Artık sevişmek için yatağa girmeye bile gerek
kalmayacak yakında
Elimizde telefonumuz var ya...!

İHTİYARLIK NADİR GÖKTÜRK

Haaa
Bir de yeni icadımız oldu: Kripto Para
Paraymış, öyle diyorlar hep
Sana nasıl anlatacağımı inan ki ben de bilmiyorum
Paraymış, ama satın alıyormuşsun
Ama görünen falan bir şey de değil
O kadar zor ki bunu sana izah etmem
Zaten yokmuş hiç, ama varmış gibiymiş de bir
yerlerde
Şimdi bunu alıyorsun ya
Ama almıyorsun aslında
O bir yerlerde duruyormuş hep
Öyle diyorlar
Sadece var olduğuna inanmak gerekiyormuş galiba
Gerisi palavra
Ben de ancak bu kadar anlatabildim be babacığım
Kusuruma bakma

Şimdi sen hepsi bu kadar zannediyorsun değil mi?
Ne gezer
Bir de virüs icad ettik yepyeni bir model
Göbek adı Covid, soyadı Corona
Eskilerin hepsini suya götürür
Yani mükemmel
Veba, çiçek, kolera, kazıklı humma falan hikaye artık
Bildiğin gibi değil
Her gün binlerce ölü, onbinlerce hasta
Yarasa yemiş de Çinlinin biri
Ordan çıkmış güya
Yatak bulamazsın hastanelerde bastırsan parasını
Aşı mı yaparsın, ilaç mı satarsın
Yani dünya savaşından daha kârlı bir müessese
Önüne geçti bütün şeytanlıkların
Mikrobu üreten memnun
Mikroplar memnun
Gene o malûm zat-ı devran doldurdu kasasını
Gariplerse çekip gidiyor başka dünyalara
Alelacele toparlayıp
Tarağını tasını
Geride kalanlarsa mutlu ki ne mutlu
Biz yırttık diye seviniyor kıkır kıkır
Tutarlarken gidenlerin yasını

İHTİYARLIK NADİR GÖKTÜRK

Ben de bu ara boş durmadım
Bir bilim insanıdır ya herkes
Ulemalık diploması kendinden menkul, hani ucuza
aldığımız
Oturdum bir teori geliştirdim kendi adıma
Yahu dedim, bu insan denen mahlûk
Başka bir gezegende ikâmet eden bir çılgın uzaylının
Dünyaya enjekte ettiği bir virüs mü acaba
Çünkü ormanlara, denize, gökyüzüne bakınca
İçinde yaşadığı ortamı yiyip bitiren
İnsandan başka bir canlı yoktu dünyada
On yılda bir yeni varyantlarla veryansın ediyor
Yakına baktım, uzağa baktım
Yer altına, uzaya
İyice araştırdım yani
Bütün deneylerim beni doğruladı baba

Ah babam ah...!
Şimdi sıkı dur yattığın yerde
Her gelişimde suladığım çiçeklerin
Fırlamasın komşu kabirlere
Eskiden ameliyat yapmak cerrahın işiydi
Senfoni yazmak bestekârın
Heykeli heykeltraş yapardı
Yonta yonta taşları
Ressam kendi kurardı hayalini
Güzele baka baka
Şimdilerdeyse
Senfoni besteliyor, şiir yazıyor
Hatta tarihin akışını tasarımıyor
O modern yeni nesil tanrı
Yani ai ai
Yani Yapay Zeka

Yaa babacığım
Hiç içime sinmese de
Ben gelince anlatacağım sana
Hâl-i pür melâlimizi
Ama ne olur kızma kendine
Ulan bu mu size bıraktığımız dünya diye
Çarkları o kadar erişilmez bir yere koymuş ki
yukardaki
Siz de ulaşamamışsınız
Biz de ulaşamadık düzeltmeye âlemi
Her şey satılık artık
En azından kiralık
Ne vatan kaldı pazarlanmadık
Ne millet
Ne din

Ah babacığım
Bunu söylemek bana çok acı veriyor ama
İyi ki bu günleri görmedin

Bir Oyalı Yazma

ŞAHİN ÇINAR

Bir oyalı yazma kalmış sandığında,
hatıra.

Duvarlara sinmiş
bir anne sesi gibi.

Zaman, kenarlarından sökülüyor yazmanın;
her ilmik bir suskunluk,
her düğüm bir bekleyiş.

Gittin.
Ardında kalan:
duvara asılı bir akşam,
hafif sararmış ışıklarla,
ve adını bilmeyen bir keder.

Yazma konuşur bazen –
mor iğneyle işlenmiş sabırdan,
bir suyun hatırladığı yüzlerden,
yaratana yazılmamış yarım cümlelerden,
ve kalbimize sızan sessizliklerden.

Ben susarım,
çünkü bilirim:
acı en iyi ince oyalarda saklanır.

Bir oyalı yazma bu dünya;
başımızda değil artık,
ama kalbimizin tam ortasında.

Kedi Hâli

DEMET DUYULER

İnsan
her zaman insan kalmaz

Bazen
sesini geri çeker
sevgiyi saklar kalbinde

Öfke içten kıvrılır
tırnak olur dokunuşu
en yakını kanatır
en çok korktuğu yerden

Kırılınca
sessiz bir köşe arar
adını bilmediği
bir sıcaklık

Güvende
mırıldanır içi
sözcüklerden önce
fısıltı olur
gevşer

Sevildiğinde
en incelikli yerini
açıkta bırakır

CAZKEDİSİ

ŞİİRLİ KÜLTÜR DERGİSİ

Nisan Mayıs Haziran 2026

cazkedisi.com

twitter.com/CazKedisi1

facebook.com/groups/cazkedisisiirdergisi

instagram.com/cazkedisidergi/

spotify.com/caz kedis i şii rli kùltù r dergisi

YAYIN YÖNETMENİ: HALİM YAZICI

YAYIN KURULU: HALİM YAZICI, SARP KESKİNER, SENCER BAŞAT,
ÖZGE Ç. DENİZCİ

TASARIM, REDAKSİYON: M. ÖZGÜR MUTLU

YAZIŞMA ADRESİ: CAZKEDİSİDERGİSİ@GMAIL.COM